

**PLANI AFATGJATË I ZHVILLIMIT TË FORCAVE TË
ARMATOSURA TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

2024-2033

[Shqiptaria.com]

Mesazhi

i shefit të Shtabit të Përgjithshëm të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë

Plani Afatgjatë i Zhvillimit (PAZH) i Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë është një dokument i rëndësishëm strategjik, i cili në dhjetë vitet e ardhshme do të orientojë zhvillimin e Forcave tona të Armatosura. Ai përcakton rrugët dhe mjetet që do të garantojnë që Forcat tona të Armatosura të jenë të gatshme për t'u përballur me sfidat dhe kërcënimet e sigurisë dhe përmbushur misionin e tyre kushtetues.

Hartimi i PAZH-it është bazuar në Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, Strategjinë e Sigurisë Kombëtare (SSK), Strategjinë Ushtarake të Republikës së Shqipërisë dhe atë të NATO-s dhe i sinkronizuar me procesin e planifikimit të mbrojtjes të NATO-s. Njëkohësisht plani është në harmoni me qëllimet strategjike dhe objektivat e sigurisë dhe politikës së jashtme të Shqipërisë, duke siguruar që përpjekjet e FARSH-it të jenë të integruara në qasjen e vendit ndaj sigurisë dhe mbrojtjes kombëtare dhe asaj kolektive.

PAZH-i përcakton kapacitetet që i nevojiten FARSH-it për t'iu kundërpërgjigjur kërcënimeve të sigurisë, përfshi ato ushtarake konvencionale, terrorizmin, krimin e organizuar dhe sulmet kibernetike dhe përcakton modelin, madhësinë, përbërjen dhe organizimin e Forcave të Armatosura, duke përfshirë ato tokësore, detare, ajrore dhe ato të specializuara (niche), për të garantuar sigurinë e vendit, përgjegjësitë në kuadër të mbrojtjes kolektive, promovuar stabilitetin rajonal dhe përmbushur përgjegjësitë në komunitetin ndërkombëtar.

PAZH-i trajton gjithë kontekstin e planifikimit dhe përkthen synimet e sigurisë kombëtare, objektivat dhe politikat e mbrojtjes në plane të zbatueshme, në harmoni me kërkesat e NATO-s dhe detyrimet e vendit tonë në kuadër të mbrojtjes kolektive. Ai përshkruan se si do të zhvillohen Forcat e Armatosura, duke siguruar që ato të jenë të pajisura, të përgatitura dhe të gatshme për të garantuar mbrojtjen e vlerave dhe interesave të vendit dhe Aleancës, në një mjedis sigurie gjithnjë e më kompleks dhe dinamik.

Lufta në Ukrainë dhe realiteti i ri gjeopolitik dhe gjeostrategjik e ka ndryshuar kuadrin e planifikimit afatgjatë. Përvojat e fundit operacionale nënvizojnë domosdoshmërinë për një qasje gjithëpërfshirëse të të gjithë shoqërisë për të adresuar sfidat e mbrojtjes, garantimin e qëndrueshmërisë ushtarake dhe rritjen e nevojës për kapacitete dhe struktura fleksibile të forcës.

Në perspektivën afatgjatë prioritetet e zhvillimit të mbrojtjes do të jenë kapacitetet ushtarake shumëpërdorimëshe, të ndërveprueshme dhe me lëvizshmëri të lartë, të fokusuara tek forcat e luftimit me elementet e mbështetjes së luftimit dhe mbështetjes me shërbime të luftimit, sistemet e mbrojtjes ajrore, sistemet e fuqisë së zjarrit dhe teknologjitë e avancuara krahas fuqizimit të flotës ajrore me helikopterë, si dhe forcës detare me anije luftarake.

PAZH-i shtrihet në periudhën 10-vjeçare, e nevojshme për implementimin e strukturave të reja të forcave dhe zhvillimin kapaciteteve. Ai shërben si një udhërrëfyes për të ardhmen, duke ofruar udhëzimet për rritjen e efektivitetit të kapaciteteve, por njëkohësisht lejon fleksibilitet për t'u përshtatur dhe reaguat kundrejt dinamikave gjeopolitike në ndryshim. Aftësia për të përshtatur planet dhe prioritetet sipas nevojës siguron që Forcat e Armatosura të mbeten të shkathëta dhe të përgjegjshme përballë sfidave.

Për të mundësuar zhvillimin dhe mbajtjen e kapaciteteve të parashikuara në këtë plan nevojitet mbështetja buxhetore me jo me pak se 2% të PPB. PAZH-i do të orientojë shpërndarjen sipas prioriteteve dhe shfrytëzimin efektiv të burimeve, duke përfshirë personelin, materialet dhe infrastrukturën, për të rritur aftësitë, gatishmërinë dhe ndërveprueshmërinë.

Ai do të vijojë me zhvillimin e planeve mbështetëse sipas komandave, fushave dhe planet e modernizimit për zhvillimin e kapaciteteve ushtarake me pajisje bashkëkohore e të avancuara, duke përfshirë mbrojtjen ajrore, helikopterët, anijet, sistemet e artilerisë, automjetet dhe sistemet e armëve, duke menaxhuar me efektivitet burimet dhe duke shfrytëzuar zhvillimet teknologjike.

Ndërsa teknologjia evoluon, është jetike që Forcat e Armatosura të modernizohen, prandaj dhe PAZH-i konsideron përfshirjen dhe integrimin e teknologjive të reja, si në sistemet e avancuara të armatimeve, po ashtu edhe në kapacitetet e sigurisë kibernetike dhe sistemet e inteligjencës. Në të njëjtën kohë do të thellohen masat për të mbrojtur infrastrukturën kritike, rrjetet dhe sistemet e informacionit.

Shqipëria si anëtare e NATO-s dhe kontribuuese në paqen dhe sigurinë rajonale e më gjerë, do të vijojë të marrë pjesë në misione dhe operacione të drejtuara nga NATO-ja, BE-ja, OKB-ja apo koalicione vullneti. PAZH-i konsideron nevojën për rritjen e kontributit dhe ndërveprueshmërisë me NATO-n dhe forcat Aleate, përfshi standardizimin e pajisjeve, procedurave dhe trajnimit, për të siguruar që Forcat e Armatosura të jenë të ndërveprueshme dhe të krahasueshme me aleatët në terrenet e stërvitjes dhe fushën e betejës.

PAZH-i u mundëson Forcave të Armatosura të aplikojnë strategji rekrutimi, trajnimi dhe zhvillimi gjithëpërfshirëse për të siguruar dhe mbajtur në to burimet njerëzore të afta dhe profesionale, e cila është thelbësore për cilësinë e Forcave të Armatosura. PAZH-i adreson rekrutimin, trajnimin, mbajtjen dhe zhvillimin e karrierës dhe nëpërmjet programeve bashkëkohore të edukimit, trajnimit dhe mësimin në detyrë do të zhvillohen aftësitë dhe do të sigurohet ekspertiza për të përmbushur nevojat e të ardhmes.

SHEFI I SHTABIT TË PËRGJITHSHËM

Gjeneralmajor Arben Kingji

PËRMBAJTJA

PËRMBAJTJA	4
KREU I	6
TË PËRGJITHSHME	6
KREU II	8
VLERËSIMI I MJEDISIT TË SIGURISË	8
2.1. Ambienti gjeostrategjik i veprimit të FARSH-it.....	8
2.2. Kërcënimet dhe rreziqe.	9
KREU III	11
KUADRI STRATEGJIK	11
3.1. Mjedi i Sigurisë dhe ndikimi i tij në FARSH.....	11
3.2. Misioni i FARSH-it.....	12
3.3. PAZH në frymën e dokumenteve strategjike.....	12
KREU IV	13
KËRKESAT DHE DREJTIMET KRYESORE PËR FARSH-IN	13
4.1. Kërkesat kryesore për FARSH-in.	13
4.2. Objektivat sipas drejtimeve kryesore.	15
4.2.1. Zhvillimi, menaxhimi dhe motivimi i personelit.	17
4.2.2. Arsimimi, trajnimi dhe kualifikimi i personelit.	19
4.2.3. Zhvillimi i kapaciteteve.	20
4.2.4. Projektet e zhvillimit të infrastrukturës ushtarake.....	21
4.2.5. Mbështetja logjistike.	22
KREU V	24
KAPACITETET E ARDHSHE TË FA-SË	24
5.1. Forca Tokësore.	25
5.2. Forca Detare.	29
5.3. Forca Ajrore	31
5.4. Arsimimi, stërvitja dhe trajnimi në FARSH.	34
5.4.1. Arsimi.....	34
5.4.2. Stërvitja dhe Trajnimi.....	38
5.5. Komanda Mbështetëse.	40
KREU VI	43
KAPACITETET E KOMUNIKIM-KOMANDIM-KONTROLLIT NË FA	43

KREU VII	45
MBROJTJA KIBERNETIKE	45
KREU VIII	48
OPERACIONET	48
KREU IX	48
BURIMET E MBROJTJES	48
KREU X	54
BASHKËPUNIMI	54
KREU XI	55
PËRFUNDIME	55

Ishqiptaria.com

KREU I

TË PËRGJITHSHME

Hyrje

Plani Afatgjatë i Zhvillimit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë (PAZH 2024-2033) është dokumenti kryesor për zhvillimin e kapaciteteve të Forcave të Armatosura, si dhe është baza për hartimin e planeve mbështetëse të zhvillimit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë. Ky plan ka për qëllim të kthejë objektivat e Strategjisë Ushtarake në kapacitete dhe aftësi ushtarake në zbatim të misionit kushtetues, detyrave kombëtare dhe detyrimeve në kuadër të NATO-s.

Procesi i Planifikimit të Mbrojtjes së vendit tonë dhe Plani Afatgjatë i Zhvillimit të FA-së i referohet elementeve më të rëndësishme të ambicies dhe objektivave të Mbrojtjes, dinamikës dhe harmonizimit me proceset e planifikimit të Aleancës (NDPP). Kjo dinamikë do të lehtësojë përcaktimin e fazave të planifikimit dhe zhvillimit të kapaciteteve, si dhe përafrimin me kuadrin normativ të synimeve të dokumenteve kryesore strategjike të sigurisë dhe mbrojtjes. Me miratimin e PAZHFA 2024 - 2033, strukturat e FA-së do të hartojnë planet e tyre respektive të detajuara, planin e vendosjes dhe planet mbështetëse sipas fushave.

PAZHFA ka një afat 10-vjeçar, por ai do të rishikohet çdo katër vjet ose sa herë që do të ketë rishikim të dokumenteve strategjike, si Strategjia e Sigurisë Kombëtare (SSK) dhe Strategjia Ushtarake (SU) e Republikës së Shqipërisë.

Nevoja për rishikimin e PAZHFA-së.

Rishikimi i PAZH 2024-2033 është i domosdoshëm nëse konsiderohen qasjet koherente të NATO-s, për harmonizimin e planifikimit të mbrojtjes me planifikimin operacional, në planifikimin e kapaciteteve¹ për përballimin e rreziqeve dhe sfidave që na paraqet mjedisi i sigurisë. Për sistemin tonë të planifikimit mbetet e rëndësishme që metodologjia e planifikimit në PAZH 2024-2033, të reflektohet në mënyrë të drejtpërdrejtë në zhvillimin e kapaciteteve, transformimin dhe modernizimin koherent për sigurinë dhe mbrojtjen e Republikës së Shqipërisë.

Ky dokument rishikohet në një kohë kur mjedisi i sigurisë ka pësuar ndryshime domethënëse. Agresioni rus ndaj Ukrainës ka thyer normat dhe parimet e sovranitetit kombëtar të vendosura pas Luftës së Dytë Botërore dhe ka rikthyer luftën në Evropë. Nuk përjashtohet mundësia e një sulmi konvencional kundër vendeve aleate në NATO-s apo që kjo luftë të ketë efekt domino edhe në Ballkanin Perëndimor. Prandaj ne duhet të fuqizojmë instrumentin e mbrojtjes nëpërmjet krijimit të kapaciteteve ushtarake të nevojshme për mbrojtjen e vendit, sigurimin e qëndrueshmërisë kombëtare, si dhe kapacitetet për përmbushjen e detyrimeve në kuadër të NATO-s.

Si pjesë e Aleancës, Shqipëria planifikon dhe zbaton sigurinë dhe mbrojtjen e saj, si pjesë e mbrojtjes kolektive të NATO-s, me përfitimet dhe detyrimet përkatëse që rrjedhin prej saj.

PAZH 2016-2025 nuk i shërben më qëllimit të tij. Situata e sigurisë në ambientin gjeostrategjik, tërmeti i vitit 2019, pandemia COVID-19, përmbushja e detyrimeve të përcaktuara në paketën e objektivave të kapaciteteve, rritja e kontributeve në operacione si brenda vendit dhe në kuadër të NATO/BE/OKB, rritja e ndikimit të teknologjisë së informacionit, angazhimi i qeverisë për rritjen e buxhetit të mbrojtjes në 2% të Prodhimit të Brendshëm Bruto (PBB), si dysheme e shpenzimeve për mbrojtjen, duke evidentuar veçanërisht mësimet e nxjerra dhe domosdoshmëritë e përshtatjeve të FARSH në strukturë dhe aftësi, e përforcojnë domosdoshmërinë e rishikimit të këtij plani.

Afatet kohore nga miratimi i PAZH të fundit e përforcojnë domosdoshmërinë e rishikimit të këtij dokumenti.

Metodologjia e hartimit të PAZHFA 2024-2033.

Hartimi i PAZHFA 2024 - 2033 është bërë nga një grup pune i përbashkët i Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të FA-së, duke përfshirë ekspertizën dhe kontributet nga të gjitha strukturat e FA-së.

PAZHFA 2024-2033 mbështetet në Procesin e Planifikimit të Mbrojtjes së NATO-sⁱⁱ dhe përfshin detyrimet e vendit tonë në këtë proces, për realizimin e tri detyrave thelbësore: të mbrojtjes kolektive, menaxhimit të krizave dhe sigurisë bashkëpunuese. Hartimi i këtij dokumenti vjen si nevojë për zhvillimin dhe përmirësimin e kapaciteteve, gatishmërisë dhe operacionalitetit, rritjen e qëndrueshmërisë të sistemit të mbrojtjes, ndarjes më të drejtë të barrës dhe përgjegjësi, si dhe një marrëdhënie të përforcuar NATO-BE dhe me vendet partnere.ⁱⁱⁱ

Procesi i rishikimit të PAZHFA 2024 – 2033 filloi me analizën e ndryshimeve në ambientin e sigurisë, në përputhje me Strategjinë e rishikuar të Sigurisë Kombëtare, Strategjinë Ushtarake, si edhe me të gjithë hierarkinë e dokumenteve të NATO-s.

Në hapin e radhës, kapacitetet e nevojshme u krahasuan me kapacitetet ekzistuese për të identifikuar mangësitë sasiore dhe cilësore. Vlerësimi i kapaciteteve ekzistuese dhe të nevojshme krijoi një pamje të përgjithshme të situatës aktuale dhe të synimit të dëshiruar. Kjo u pasua nga ndarja sipas prioriteteve e kapaciteteve të kërkuara, duke u nisur nga faktorët e përdorimit të kapaciteteve dhe menaxhimit të rrezikut. Fokusi u orientua në planifikimin e kapaciteteve fleksible (shumëpërdorimëshe) dhe të ndërveprueshme.

Në hapin e fundit u përcaktuan nivelet në të cilat duhet të zhvillohet çdo kapacitet dhe nevojat për burime në aspektin e financës, personelit, materialeve dhe kohës. Në përfundim të kësaj analize u evidentuan tri kategori kapacitetesh si më poshtë:

- Kapacitetet që janë të nevojshme për mbrojtjen kombëtare dhe të detyrueshme e në përputhje me angazhimet e vendit tonë në NATO, zhvillimi i të cilave do të nisë dhe do të realizohet brenda 10 viteve të ardhshme. Këto kapacitete janë fokusi i këtij dokumenti.

- Kapacitetet që janë të nevojshme për mbrojtjen kombëtare, por janë shumë të kushtueshme për vendin tonë dhe mund të arrihen vetëm në bashkëpunim me NATO-n dhe Aleatët. Në rastin e

FA-së kapacitete të tilla, ndër të tjera përfshijnë mbrojtjen raketore, transportin strategjik dhe policimin ajror etj.

- Kapacitetet që i nevojiten FA-së dhe realizimi i të cilave është i pamundur në afatin kohor të 10 viteve të ardhshme. Zhvillimi i kapaciteteve të tilla do të konsiderohet te PAZH-i radhës ose në rast se disa nga projektet në zhvillim do të kenë kosto konsiderueshëm më të ulët sesa buxheti i planifikuar fillimisht.

Supozimet në hartimin e PAZH 2024-2033.

- sovraniteti tokësor i Republikës së Shqipërisë nuk do të preket nga kërcënime të jashtme;
- masat që ka ndërmarrë Aleanca për rritjen e veprimtarisë shkurajuese janë të efektshme dhe parandalojnë cenimin territorial të një vendi anëtar të saj;
- mjedisi global i sigurisë do të vijojë të jetë i paqëndrueshëm, duke sjellë ndikime të tërthorta në mjedisin e sigurisë rajonale;
- kërkesat për zhvillimin e kapaciteteve për mbrojtjen e vendit, qëndrueshmërinë dhe në kuadër të Aleancës do të rriten;
- kërcënimet ndaj sigurisë, të ndërlidhura me ato hibride e kibernetike, do të vijojnë të jenë prezent në hapësirën tonë kombëtare;
- buxheti i Mbrojtjes i përcaktuar, duke filluar nga viti 2024 do të jetë më shumë se 2% të PBB-së, nga e cila 20 % do të jetë e dedikuar për modernizimin;
- FARSH-i do të ketë një rritje të personelit mbi numrin e parashikuar në RSM, duke integruar si pjesë të saj edhe forcën rezerviste;
- FARSH-i do të vijojë përgatitjen, kompletimin dhe modernizimin e saj bazuar në parimin e një grupimi të vetëm forcash (*one single set of forces*);
- bashkëpunimi ushtarak me partnerët dhe në rajon do të jetë në të njëjtin nivel ose në rritje;
- FARSH-i do të vijojnë të ketë një kontribut të shtuar në emergjencat civile, brenda dhe jashtë vendit.

KREU II

VLERËSIMI I MJEDISIT TË SIGURISË

2.1. Ambienti gjeostrategjik i veprimit të FARSH-it.

Mjedisi global i sigurisë karakterizohet nga paqëndrueshmëria, paparashikueshmëria, ndryshimi i vazhdueshëm dhe konkurrenca strategjike. Aktorë shtetërorë me tendenca keqdashëse po mundohen të zhvillojnë aftësi për të ndikuar në mjedisin e sigurisë, të sfidojnë rregullat ndërkombëtare, interesat, vlerat dhe mënyrën e jetesës. Këto tendenca po tentohen të arrihen nëpërmjet ndikimeve/ndërrhyrjeve në të gjitha fushat, duke përfshirë dhe përdorimin e forcës ushtarake.

Rreziqet dhe kërcënimet e rritura të sigurisë tashmë janë shtuar, po ashtu edhe kërcënimet në hapësirën kibernetike. Ky kërcënim mund të përdoret në çdo kohë dhe pa paralajmërim si një armë kundër qëndrueshmërisë sociale, ekonomike, politike si pasojë e zhvillimeve teknologjike, mungesës së një regjimi të kontrollit të armëve kibernetike dhe aftësive që kanë vendet për t'ju përgjigjur këtij kërcënimi.

Realiteti i ri gjeopolitik në kufijtë e Evropës, sjellja agresive, retorika dhe gatishmëria për të përdorur forcën ushtarake, ka krijuar implikime të reja edhe për rajonin tonë, si dhe ka rritur shqetësimet për mundësitë e nxitjeve për rizgjimimin e tensioneve ndëretnike dhe konflikteve të vjetra ndërshtetërore, të cilat mund të kenë ndikim të paparashikueshëm në situatën e sigurisë rajonale.

Angazhimi dhe vullneti i fortë i treguar nga NATO-ja dhe BE-ja në rajon, për të mbrojtur stabilitetin dhe paqen nga interesat gjeopolitike të aktorëve të jashtëm, ka qenë dhe mbetet burim inkurajimi për perspektivën e afërt drejt integritit euroatlantik të shteteve të Ballkanit Perëndimor, si dhe ka nxitur bashkëpunimin rajonal për përballimin e sfidave të brendshme dhe të jashtme të sigurisë. Prania ushtarake dhe angazhimi i vazhdueshëm politiko-ushtarak i NATO-s ndaj vendeve të rajonit, për ruajtjen e stabilitetit dhe promovimin e paqes, tregon gjithnjë e më shumë rëndësinë që ka mbrojtja kolektive. Rikonfirmimi në Konceptin e ri Strategjik të Aleancës, i angazhimit të palëkundur ndaj mbrojtjes kolektive, si dhe rritja e bashkëpunimit me partnerët, duke mbështetur aspiratat euroatlantike të vendeve të rajonit, e vlerësuar si një rëndësi strategjike për NATO-n, rrit shanset për krijimin e mundësive të qëndrueshme për krijimin e një mjedisi të qetë, të sigurt dhe bashkëpunues.

Koordinimi me parterët strategjikë, vendet anëtare të NATO-s, si dhe bashkëpunimi rajonal, janë kontribuesit kryesorë në përmirësimin e klimës së sigurisë.

2.2. Kërcënimet dhe rreziqe.

Zhvillimet në mjedisin gjeostrategjik, pavarësisht se nuk ka një vijë të qartë ndarjeje, kanë nxjerrë në pah sfidat dhe rreziqet e reja në ambientin gjeopolitik si ato hibride, terroriste, jo-konvencionale dhe ushtarake. Këto sfida të cilat në natyrën e tyre janë tradicionale, po mbivendosen me sfida të reja të shfaqura në dekadën e fundit, si: pandemitë, sulmet kibernetike, ndryshimet klimaterike, lëvizjet e pakontrolluara të popullsisë etj. Këto sfida që më shumë se kurrë, po vijnë njëra pas tjetrës në mënyrë të paparashikueshme, po rrisin paqëndrueshmërinë e sistemit të sigurisë dhe po sfidojnë aftësitë dhe zgjidhjet strategjike të shteteve për t'ju përgjigjur në mënyrë efektive.

Në nivel global: Hapja e një vatre konvencionale konflikti ushtarak në Evropë vë seriozisht në diskutim të gjithë arkitekturën e sigurisë të pas Luftës së Ftohtë në Evropë dhe më gjerë. Konflikti në Ukrainë ka sjellë gjithashtu më afër se kurrë mundësinë e një përplasjeje të armatosur konvencionale mes Federatës Ruse dhe NATO-s. Gjithashtu, riaktivizimi i konfliktit Izael-Hamas ka potencial të përhapet në një konflikt rajonal me pasoja globale. Kjo rrit më tej shqetësimet për sigurinë, kërcënimet përtej kufijve kombëtarë, paqëndrueshmërinë ekonomike

dhe shqetësimet për kriza humanitare, divergjenca politike e sociale edhe në thellësi të kontinentit evropian.

Zhbërja e arkitekturës së kontrollit të armëve si rrjedhojë e shkeljes së njëanshme të detyrimeve ndërkombëtare dhe tërheqjes nga marrëveshjet ndërkombëtare të armë-kontrollit, rrisin rrezikun e përhapjes së armëve të dëmtimit në masë.

Terrorizmi, në të gjitha format dhe manifestimet e tij, i përcaktuar në Konceptin Strategjik të NATO-s si kërcënim asimetrik më i drejtpërdrejtë për sigurinë e vendeve të NATO-s, mbetet një kërcënim konstant krahas gamës së kërcënimeve asimetrike dhe hibride. Lindja e grupeve të reja terroriste apo i fraksioneve ekstremiste nga grupe të njohura më synime zgjerim territori nën kontroll, aftësia e tyre për të përshtatur strategjinë, organizatën dhe mënyrat e veprimit, për të shfrytëzuar zona e rajone me vakum sigurie, apo për të plotësuar hapësirat e lëna pas nga paqëndrueshmëritë politike dhe konfliktet, vijon të përbëjë kërcënim për sigurinë ndërkombëtare.

Po ashtu, teknologjitë në zhvillim dhe çorientuese po sjellin në skenën e sigurisë ndërkombëtare kërcënime të reja, veçanërisht ato që lidhen me hapësirën kibernetike, manipulimin e të dhënave, keqpërdorimin e inteligjencës artificiale dhe përdorimin e saj për motive ushtarake dhe të sigurisë. Këtyre kërcënimeve i shtohen ndryshimi i kushteve klimatike të cilat kanë potencial të sjellin implikime të reja social-ekonomike për sigurinë.

Përdorimi i energjisë si armë dhe mjet presioni nga ana e Federatës Ruse ka sjellë në vëmendje rëndësinë e sigurisë energjetike.

Vatrat e shumta të konfliktit në rajone të ndryshme të kufijve jugorë dhe lindjen e mesme, si dhe lufta aktuale Izrael - Hamas kanë rritur ndjeshëm emigracionin e pakontrolluar, çka mund të sfidojë vendet e prekura në menaxhimin e tij.

Në nivelin rajonal: Ballkanit Perëndimor (BP) reflekton dinamikën, rreziqet, kërcënimet dhe agresivitetin e mjedisit global të sigurisë, por ai vazhdon të sfidohet edhe nga sfida të brendshme, si: mosmarrëveshje politike e aktivitete penguese shtetformuese; paqëndrueshmëri politike dhe të konsolidimit të qeverisjes demokratike; mosmarrëveshje ndërshtetërore e thellim të ndarjeve ndëretnike, si dhe akte të rënda dhune etnike e nacionaliste. Sfida që po kërcënojnë situatën e sigurisë, po nxisin destabilitetin e rajonit, duke ndikuar në klimën e mirëbesimit, fqinjësisë e bashkëpunimin rajonal, si dhe po pengojnë përparimin drejt institucionet euroatlantike.

Ngurrimi dhe mosmarrëveshjet e aktorëve të caktuar shtetërorë brenda BE-së për zgjerim dhe skepticizmi e paqartësia e orientimit të disa vendeve të rajonit drejt integritimit euroatlantik, po shfrytëzohen nga aktorë brenda e jashtë rajonit në interes të interesave gjeopolitike malinje.

Këta aktorë të jashtëm po përpiqen të ushtrojnë ndikimin e tyre në BP, përmes një spektri të gjerë instrumentesh që nga elementet e fuqisë së butë e deri te aktivitetet hibride e subversive për nxitjen e konflikteve ndërshtetërore në rajon.

Rusia ka rritur aktivitetet hibride për të nxitur destabilizimin dhe për të penguar proceset integruese të vendeve në rajon në BP, si dhe në një kontekst më pragmatist për të shmangur vëmendjen e perëndimit nga konflikti në Ukrainë.

Realiteti i ri gjeopolitik me të cilin po përballet kontinenti Evropian pas agresionit rus në Ukrainë, ka krijuar implikime të reja politike, ekonomike, sociale dhe të sigurisë për rajonin e BP dhe ka rritur shqetësimet për rinxitjen e tensioneve dhe konflikteve të vjetra me ndikim të paparashikueshëm në situatën e sigurisë rajonale duke rritur rrezikun për konflikte të armatosura.

Fuqitë perëndimore tashmë po tregojnë një vullnet të fortë dhe ka një mandat të qartë për të mbrojtur stabilitetin dhe paqen në BP nga interesat gjeopolitike të aktorëve të jashtëm dhe vendeve të rajonit me orientim të paqartë. Prezenca e shtuar ushtarake e SHBA, NATO dhe BE në rajon e është një tregues i qartë i kësaj qasje strategjike.

Pavarësisht kësaj, rajoni vijon të mbetet një rrugë transiti për krimin e organizuar me lidhje rajonale e ndërkombëtare. Krimi apo grupet e krimit të organizuar dhe aktiviteti i tyre vazhdon të jetë shqetësim për vendet e rajonit. BP konsiderohet si rruga kryesore e transitit nga lindja për në vendet e BE, për aktivitete si trafikimi i lëndëve narkotike, kontrabandës, armatimit, si dhe qenieve njerëzore. Aktiviteti nga grupet e krimit të organizuar mbetet një ndër kërcënimet kryesore në rajon, kryesisht për shkak të lidhjeve me politikën dhe korrupsionin për të ndikuar në vendimmarrjen politike e zhvillimet ekonomike dhe deri në marrëdhëniet ndërshtetërore.

Terrorizmi, në të gjitha format dhe manifestimet e tij duke përfshirë edhe ekstremizmin e dhunshëm, janë një kërcënim për sigurinë, paqen dhe prosperitetin e qytetarëve të rajonit, edhe pse vendet e rajonit kanë marrë disa masa për të adresuar këtë kërcënim.

Vendet e Ballkanit janë objekt i sulmeve kibernetike nga aktorë gjeopolitik të jashtëm të cilët synojnë grumbullimin e informacionit kritik mbi politikat kombëtare të shteteve dhe të organizatave ku ata aderojnë. Orientimi drejt rrugës euroatlantike i disa shteteve të rajonit dhe qenia anëtar i NATO-s i disa vendeve të tjera, ka rritur interesin duke pasur si qëllim njohjen dhe ndikimin e vendimmarrjes politike.

KREU III

KUADRI STRATEGJIK

3.1. Mjedisi i Sigurisë dhe ndikimi i tij në FARSH.

Në nivel kombëtar, Shqipëria ndikohet ndjeshëm ndaj rreziqeve, kërcënimeve dhe sfidave të mjedisit global dhe rajonal të sigurisë, për shkak të globalizmit, ndërveprimit të teknologjisë, zhvillimeve ndërkombëtare, konsideratave rajonale dhe rrethanave të brendshme.

Mjedisi i brendshëm i Republikës së Shqipërisë është i ndikueshëm nga tendenca negative dhe keqdashëse, të cilat mund të shfrytëzohen nga aktorë gjeopolitikë të jashtëm, për të dëmtuar dhe për të penguar zhvillimin e interesave kombëtarë, kohezionin dhe bashkëjetesën sociale, progresin dhe konsolidimin institucional në rrugën drejt integrimit Evropian. Fenomene si korrupsioni, krimi organizuar, sulmet kibernetike, lajmet e rreme dhe fatkeqësitë natyrore kanë potencial të kërcënojnë sigurinë e vendit tonë. Pavarësisht sfidave të brendshme e dinamikave të mjedisit global dhe rajonal të sigurisë, Republika e Shqipërisë vitet e fundit ka bërë progres në

drejtim të forcimit të mjedisit të brendshëm të sigurisë. Anëtarësimi në NATO dhe perspektiva e anëtarësimit në BE, kanë forcuar demokracinë, kanë rritur stabilitetin e brendshëm dhe vendi është shndërruar në një faktor paqeje dhe stabiliteti në rajon. Shqipëria dhe FARSH, si një nga komponentët kryesorë të fuqisë kombëtare të Republikës së Shqipërisë, janë të përkushtuara për të përmbushur të gjitha detyrimet dhe angazhimet si në kuadër të Aleancës, po ashtu edhe ato ndërkombëtare.

3.2. Misioni i FARSH-it.

Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë kanë mision të sigurojnë pavarësinë, mbrojtjen e tërësisë territoriale dhe rendin kushtetues të vendit në bashkëveprim me forcat aleate, mbrojtjen dhe mbështetjen e popullsisë e të autoriteteve civile në kohë paqeje, krize e lufte, të kontribuojnë për mbrojtjen kolektive, në kuadër të nenit 5 të Traktatit të Uashingtonit^{vii}, si dhe paqen e sigurinë në rajon e më gjerë.

Për përmbushjen e misionit, Forcat e Armatosura realizojnë këto detyra kryesore:

- mbrojtja dhe garantimi i sovranitetit, pavarësisë dhe integritetit territorial të vendit, si dhe zbatimi i detyrimeve në kuadër të Aleancës;
- kontribut në sigurinë ndërkombëtare nëpërmjet pjesëmarrjes në operacionet dhe misionet e NATO-s, BE-së dhe OKB-së për menaxhimin e krizave;
- ndërtimin e kapaciteteve paralajmëruese dhe zbuluese për rreziqet potenciale dhe kërcënimet, kontrollin e hapësirës detare e ajrore, operacionet e kërkim-shpëtimit, mbrojtjen e objekteve strategjike, në shërbim të qytetarëve dhe në mbështetje të autoriteteve civile;
- mbështetja e popullsisë në rast fatkeqësish natyrore, aksidenteve industriale dhe krizave ekologjike;
- mbështetjen sipas ligjit të autoriteteve lokale dhe qendrore dhe institucioneve të tjera qeveritare.

3.3. PAZH në frymën e dokumenteve strategjike.

Hartimi i këtij plani respekton dhe bazohet në hierarkinë e dokumenteve strategjike të Republikës së Shqipërisë:

- Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë.

Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë përcakton misionin e FARSH: “Forcat e Armatosura sigurojnë pavarësinë e vendit, si dhe mbrojnë tërësinë territoriale dhe rendin e tij kushtetues”

- Strategjia e Sigurisë Kombëtare (SSK).

SSK-ja përcakton detyrimet e shtetit për garantimin e sigurisë dhe lirisë, të cilat paraqiten në formën e objektivave strategjike. SSK-ja vlerëson mjedisin e sigurisë, përshkruan rreziqet e sigurisë kombëtare dhe detyrimet e institucioneve për përballimin e tyre.

- Strategjia Ushtarake (SU).

Strategjia Ushtarake e Republikës së Shqipërisë është dokumenti kryesor, i cili përkthen objektivat politikë të përcaktuar në SSK në objektiva ushtarakë. Në funksion të mjedisit të sigurisë, përcaktohet roli, misioni, detyrat dhe përgjegjësitë e FARSH-it, si një prej instrumenteve kryesore të fuqisë kombëtare. Në përmbushje të këtyre detyrimeve, Forcat e Armatosura duhet të zhvillojnë dhe të mbajnë kapacitete të nevojshme për përballimin e rreziqeve të parashikuara dhe përmbushjen e misionit dhe detyrave.

- Koncepti strategjik dhe dokumente të tjera të NATO-s.

Përveç dokumenteve të rëndësishme kombëtare, PAZHFA 2024-2033 merr në konsideratë edhe Konceptin Strategjik të NATO-s, SU e NATO-s me dy konceptet për implementimin e saj (DDA dhe NWCC), Modelin e Ri të Forcës si elementi kyç i Konceptit Strategjik, si dhe detyrimet në kuadër të mbrojtjes kolektive sipas *Paketës së Objektivave të Kapaciteteve*.

KREU IV

KËRKESAT DHE DREJTIMET KRYESORE PËR FARSH-IN

Dokumentet strategjike të përmendura më herët përcaktojnë kërkesat për FARSH-n, të nevojshme për përmbushjen e objektivave kombëtarë strategjikë të mbrojtjes, të pasqyruara në misionin dhe listën e detyrave themelore të FARSH-it. Këto kërkesa ndahen në kombëtare dhe në kuadër të NATO-s, BE-së dhe OKB-së.

Kërkesat e përcaktuara në dokumentet kryesore strategjike për FARSH-in orientojnë zhvillimin e kapaciteteve të FARSH-it, sipas drejtimeve kryesore të mëposhtme:

- një forcë ushtarake efektive e gatshme dhe e aftë (*e kompletuar, e përshtatshme, e ndërveprueshme*);
- zhvillimi, menaxhimi dhe motivimi i personelit;
- arsimimi, trajnimi dhe kualifikimi i personelit;
- zhvillimi i kapaciteteve dhe qëndrueshmërisë;
- zhvillimi i infrastrukturës ushtarake;
- mbështetja logjistike dhe kapacitetet e vendit pritës;
- bashkëpunimi ushtarak.

4.1. Kërkesat kryesore për FARSH-in.

- Kombëtare.

Në zbatim të misionit dhe detyrave të ngarkuara, kërkesat kryesore për Forcat e Armatosura janë përgjigja me forca dhe mjete ndaj situatave të krijuara në kohë paqe, krize dhe lufte, në mbrojtje të sovranitetit, pavarësisë dhe integritetit territorial të vendit, reagimit ndaj emergjencave civile të shkaktuara nga fatkeqësitë natyrore ose nga njeriu.

Forcat e Armatosura do të zhvillojnë kapacitete të përshtatshme (mjete, pajisje, sisteme, personel, procese dhe procedura) të forcave të luftimit, të mbështetjes së luftimit dhe mbështetjes me shërbime të luftimit, për t'ju përgjigjur spektrit të rreziqeve që mund të kanosin sovranitetin dhe tërësinë territoriale të vendit. Forcat e Armatosura do të kompletohen me sisteme e pajisje dhe do të organizohen, stërviten e trajnohen për të qenë të gatshme të kryejnë operacione luftarake dhe joluftarake brenda dhe jashtë vendit.

- Qëndrueshmëria.

Në përputhje me SSK-në, nenin 3 të Traktatit të Uashingtonit dhe Konceptin Strategjik të NATO-s, FARSH do të rrisin dhe do të forcojnë qëndrueshmërinë në funksion të rritjes së qëndrueshmërisë kombëtare.^{iv} Rritja e qëndrueshmërisë mundësohet përmes analizës, vlerësimit të riskut dhe aftësisë për të reaguar ndaj kërcënimeve të mundshme të saj.^v Sipas SSK-së, kjo ka tre hapa të rëndësishëm: kuptimi (i rreziqeve dhe dobësive), mbrojtja (e infrastrukturës kritike, njerëzve dhe institucioneve) dhe reagimi (aftësi për të penguar, menaxhuar dhe reduktuar rreziqet e mundshme).

FARSH, përveç rolit të tyre parësor që buron nga misioni kushtetues për ruajtjen e pavarësisë, sovranitetit dhe integritetit territorial të Republikës së Shqipërisë, kontributit në kuadër të mbrojtjes kolektive të Aleancës, pjesëmarrjes në misione dhe operacione të drejtuara nga NATO-ja, Bashkimi Evropian dhe Kombet e Bashkuara, si dhe mbështetjen në përballimin e emergjencave civile, gjithashtu ofrojnë kapacitetet e tyre për institucionet të tjera të sigurisë kombëtare nëse nevojiten për përballimin e kërcënimeve të karakterit virtual dhe ato hibride.^{vi}

- Emergjencat Civile.

Përveç sigurimit të mbështetjes ndaj autoriteteve qendrore dhe lokale, Forcat e Armatosura ofrojnë ndihmën e tyre edhe në përballimin e emergjencave natyrore në nivel rajonal.

Përballimi i emergjencave civile në ndihmë të autoriteteve lokale realizohet kryesisht nga efektivat e Forcës Tokësore dhe Komandës Mbështetëse, e më pas edhe nga strukturat e tjera, sipas situatës. Forca Ajrore ndihmon me transport ajror të mallrave, njerëzve dhe luftës kundër zjarrit, si dhe marrjes së pamjes ajrore për situatat e përhapjes së përmytjeve dhe zjarreve. Forca Detare ndihmon në mënyrë të kufizuar me mjete dhe njerëz, autoritetet civile kryesisht në zonat pranë dislokimeve të reparteve të saj.

Kjo mbështetje për autoritetet civile qendrore dhe lokale, jepet nga FARSH-i kur burimet shtetërore janë përdorur dhe kapacitetet e tyre janë të pamjaftueshme, si dhe do të kryhet në varësi të përshkallëzuar të gjenerimit të situatave.

- Në kuadër të NATO-s.

Koncepti strategjik i NATO-s kërkon nga vendet aleate zhvillimin e kapaciteteve ushtarake për të përballuar kërcënimet dhe sfidat aktuale dhe të pritshme të sigurisë. Ky koncept rritë qëllimin thelbësor të NATO-s dhe përgjegjësinë e saj më të madhe për të siguruar mbrojtjen kolektive të aleatëve kundër të gjitha kërcënimeve nga të gjitha drejtimet.

Detyrimet e vendit tonë për kapacitete në kuadër të Aleancës jepen në Paketën e Objektivave të Kapaciteteve, e cila përmban kapacitete cilësore dhe sasiore të domosdoshme për t'u zhvilluar dhe siguruar nga FA-ja. Kapacitetet që do të zhvillohen do të jenë me përdorim të dyfishtë, për Aleancën dhe për përdorim kombëtar.

Gjithashtu duhet të zhvillohen kapacitetet e mbështetjes si vend pritës për të mbështetur forcat aleate gjatë kalimit transit apo dislokimit në vendin tonë, si dhe kapacitetet në funksion të mbështetjes së aktiviteteve të pritjes, konsolidimit dhe lëvizjes përpara (RSOM) të këtyre forcave.

- Kërkesat në kuadër të BE-së dhe OKB-së.

Me marrjen e statusit të “vendit kandidat” rritja e ndërveprueshmërisë me FA-në e vendeve të BE-së është një detyrim i vazhdueshëm dhe i shërben agjendës integruese të Republikës së Shqipërisë. Kjo shërben njëkohësisht edhe si pararendëse e integritit në BE.

Republika e Shqipërisë është eksportues i paqes, çka pasqyrohet nëpërmjet pjesëmarrjes në operacionet dhe misionet e drejtuara nga NATO-ja, BE-ja dhe OKB-ja, por edhe nga koalicionet të drejtuara nga aleatët.

4.2. Objektivat sipas drejtimeve kryesore.

Sigurimi i kapaciteteve të nevojshme për zhvillimin e FARSH-it sipas drejtimeve kryesore do të arrihet nëpërmjet përmbushjes së objektivave të qartë, të arritshëm e të matshëm në periudhat afatshkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë. Në vijim të këtij dokumenti periudha afatshkurtër nënkupton periudhën 2024-2026, ajo afatmesme 2027-2030 dhe periudha afatgjatë nënkupton periudhën 2031-2033.

- Objektivat në nivelin strategjik.

Mbështetur në parimet e politikës së mbrojtjes dhe objektivat e Republikës së Shqipërisë në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes, FARSH janë shtylla kryesore e shtetit në përballjen me kërcënimet dhe rreziqet që paraqet mjedisi i sigurisë i tanishëm dhe atyre që e ardhmja mund të sjellë, brenda dhe jashtë vendit.

- Forcat e Armatosura do të përmbushin misionin dhe detyrat e tyre për garantimin e sovranitetit dhe pavarësisë së vendit, mbrojtjen e popullsisë dhe integritetin territorial të vendit, përballimin e fatkeqësive natyrore dhe emergjencave civile;
- Si pjesë e pandarë e Aleancës, Forcat e Armatosura do të veprojnë në përmbushjen e detyrave të ngarkuara në mbrojtje të tërësisë territoriale të saj dhe në përbërje të Aleancës;
- Në mbështetje të objektivit politik të anëtarësimit në BE, Forcat e Armatosura do të japin kontributin e tyre nëpërmjet pjesëmarrjes në operacionet e drejtuara nga BE-ja dhe prezencës së përhershme në strukturat drejtuese ushtarake të saj;

- Shqipëria do të vijojë të jetë një kontribues i paqes dhe sigurisë edhe përtej rajonit tonë, për rrjedhojë Forcat e Armatosura do të ofrojnë prezencën e tyre në misionet e OKB-së dhe koalicionet e drejtuara nga aleatët.

- Objektivat në nivelin operacional.

Puna e strukturave të FA-së do të fokusohet në harmonizimin e përpjekjeve të përbashkëta, për të pasur një forcë profesioniste, në përmbushje të misionit kushtetues dhe detyrimeve në kuadër të Aleancës. Reformimi dhe strukturimi i FA-së do të vijojë si një proces normal, për të siguruar një forcë më të motivuar dhe të përgatitur. Ky reformim do të mundësojë që FA-ja të jetë më e përgatitur, e kompletuar, e dislokueshme, e ndërveprueshme dhe e përshtatshme për të garantuar realizimin e misionit, angazhimet në ndihmë të komunitetit dhe kontributin në mbështetje të Aleancës.

Në përgjigje të sfidave të sigurisë që shtron koha dhe situata, Forcat e Armatosura do të rishikojnë dhe harmonizojnë nivelet e gatishmërisë së reagimit për realizimin e detyrimeve kombëtare dhe atyre të Aleancës, në përputhje me Planet e Mbrojtjes Kombëtare edhe ato rajonale të NATO-s. Prioritet do të jenë kapacitetet e deklaruara në NATO, duke ruajtur dhe konsoliduar nivelin e gatishmërisë për grup-batalionin e këmbërorisë së lehtë, kapacitetet detare dhe ajrore si kontributi kryesor në Aleancë, por edhe kapacitetet Niche.^{vii}

Objektivat për periudhën afatshkurtër:

1. Kompletimi i strukturave të reja dhe konsolidimi i atyre prioritare si pjesë e detyrimit të paketës së objektivave të Aleancës;
2. Integrimi i komponentit rezervist si pjesë e strukturës së forcës aktive.

Strukturat në fokus të kësaj periudhe do të jenë:

- GBKL me gjithë elementët e tij mbështetës;
- Grupi i Detyrës së Operacioneve Speciale Tokësore;
- Regjimentet e Këmbërorisë (Veriut dhe Jugut);
- Regjimenti i Mbështetjes me Luftim (RML);
- Distriktet Detare (Veriut dhe Jugut);
- Qendra e Zhytjes;
- Regjimenti i Helikopterëve;
- Baza Ajrore Kuçovë;
- Batalioni i Mbrojtjes Kundërajrore;
- Qendra MADM;
- Kompania e Xhenios;
- Elementet e bashkëpunimit civilo-ushtarak;
- Detashmenti i Sistemeve Ajrore pa Pilot;

- Qendra Operacionale e Mbrojtjes Kibernetike;
- Baza e Mbrojtjes së Emergjencave Civile (BMEC);
- Kapacitetet EOD;
- Qendra e ekselencës për sigurinë fizike dhe menaxhimin e municioneve.

Objektivat për periudhën afatmesme:

1. Kompletimi dhe konsolidimi i strukturave prioritare.
2. Integrimi i plotë i forcës rezerviste në strukturën e forcës aktive.
3. Modernizimi i strukturave kryesore të luftimit dhe të mbështetjes së luftimit:

Strukturat që do të kalojnë në operacionalitet të plotë në fund të kësaj periudhe kohore do të jenë:

- Regjimentet e Këmbësisë;
- GBLK dhe SOLTG;
- Distriktet Detare (Veriut dhe Jugut);
- Regjimenti i Mbështetjes me Luftim;
- Batalioni i Mbrojtjes Kundërajrore;
- Baza Ajrore Kuçovë;
- Baza Ajrore Farkë.

Objektivat për periudhën afatgjatë:

1. Kalimi në operacionalitet të plotë i strukturave të luftimit, të mbështetjes me luftim, strukturave që kompletohen me armatim të ri;
2. Implementimi i Paketës së Objektivave të Kapaciteteve;
3. Arritja e kapaciteteve dhe aftësive të kërkuara.

Strukturat prioritare për këtë periudhë kohore janë:

- Baza Ajrore Farkë;
- Regjimenti i Mbështetjes me Luftim;
- Batalioni i Mbrojtjes Kundërajrore.

4.2.1. Zhvillimi, menaxhimi dhe motivimi i personelit.

Motivimi i personelit të FA-së do të jetë në fokus të veçantë, i cili do të arrihet nëpërmjet meritokracisë, transparencës, trajtimit dinjitoz dhe shpërblimit financiar, arsimimit dhe kualifikimit, përkujdesjes, si dhe përmirësimit të kushteve të punës, stërvitjes e jetesës. Zhvillimi i karrierës së ushtarakut, emërimet dhe gradimet, do të bazohen në performancë, arsimimin e duhur dhe aftësitë e lidërshiptit. Procesi i rekrutimit të personelit ushtarak do të synojë rritjen

sasiore dhe cilësore të oficerëve, nënoficerëve, ushtarëve/detarëve dhe civilëve në FA. Zhvillimi, menaxhimi dhe motivimi i personelit do të arrihet nëpërmjet arritjes së objektivave sipas afateve.

Objektivat për periudhën afatshkurtër:

- ruajtja e numrit të personelit dhe kompletimi i formacioneve prioritare në strukturat e FARSH-it, duke synuar arritjen e nivelit të kërkuar operacional;
- mbështetja me personel e kapaciteteve të deklaruara për mbrojtjen kolektive dhe e formacioneve në operacione / misione brenda vendit dhe në kuadër të NATO-s, BE-së, OKB-së;
- konsolidimi i sistemit të rekrutimit për tërheqjen e kandidatëve cilësorë;
- rritja sasiore dhe cilësore e oficerëve, nënoficerëve, ushtarëve/detarëve dhe civilëve;
- zhvillimi i sistemit të arsimit sipas ligjit të arsimit të lartë dhe modelit West Point dhe trajnim kualifikimit;
- integrimi i forcës rezerviste me atë aktive.

Objektivat për periudhën afatmesme:

- konsolidimi i sistemit të arsimit;
- kompletimi me personel për rritjen e niveleve operacionale të kërkuara;
- rishikimi i procedurave, planeve dhe praktikave në fushën e menaxhimit të personeli;
- zhvillimi i forcës rezerviste.

Objektivat për periudhën afatgjatë:

- konsolidimi i sistemit të arsimit;
- rritja e numrit të personelit ushtarak aktiv;
- zhvillimi i forcës rezerviste e aftë të marrë dhe realizojë detyra.

Prioritet e zhvillimit të personelit:

- krijimi i një force profesioniste cilësore, e ndërthurur aktive dhe rezerviste e aftë për të përballuar sfidat e kohës;
- konsolidimi i sistemit të menaxhimit të burimeve njerëzore dhe përkujdesja ndaj personelit;
- mbështetja sociale e personelit nëpërmjet rritjes së mirëqenies; përmirësimit të kushteve të jetesës; kujdesit shëndetësor për ushtarakët dhe familjet e tyre, integrimi i ushtarakëve në shoqëri pas daljes nga radhët e FA-së, të krahasueshëm me vendet e NATO-s;
- rritja e profesionalizmit të personelit dhe arritja e një niveli arsimit konkurrues e të krahasueshëm me vendet e NATO-s;
- zhvillimi i personelit në përputhje me kërkesat për zhvillimin e kapaciteteve.

4.2.2. Arsimimi, trajnimi dhe kualifikimi i personelit.

Arsimimi, trajnimi dhe kualifikimi i personelit do të mbështetet në programet bashkëkohore që zhvillohen në Akademinë e Forcave të Armatosura (AFA), Kolegjin e Mbrojtjes dhe Sigurisë (KMS), qendrat stërvitore dhe institucionet arsimore të vendeve partnere dhe aleate jashtë vendit. AFA-ja do të vijojë transformimin si i vetmi institucion ushtarak i arsimit të lartë që do të përgatisë oficerët e ardhshëm të FA-së. Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë, nëpërmjet kurseve institucionale, do të përgatisë drejtuesit e ardhshëm në të gjitha nivelet dhe oficerë të aftë të punojnë e ndërveprojnë në shtabet dhe operacionet e NATO-s. Arsimimi dhe kualifikimi i personelit nënoficer të FA-së do të vijojë në Qendrën e Arsimimit Profesional dhe në qendrat stërvitore të forcave/komandave kryesore.

Në fushën e trajnimit, kualifikimit dhe arsimimit të personelit do të realizohen këto objektiva:

Për periudhën afatshkurtër:

- AFA do të vijojë me procesin e riakreditimit institucional/programeve të studimit, duke konsoliduar dhe vënë në eficiencë cilësinë dhe njohjen e diplomës brenda dhe jashtë Republikës së Shqipërisë;
- konsolidimi i plotë i strukturës dhe programeve të studimit dhe trajnimit e stërvitjes, duke vijuar bashkëpunimin me Akademinë Ushtarake West Point, deri në konsolidimin dhe transformimin e plotë të këtij institucioni arsimor;
- AFA do të forcojë identitetin dhe peshën në zhvillimin e mendimit shkencor ushtarak, duke i paraprirë ndryshimeve në mjedisin e sigurisë, si dhe evolucionin teknologjik.

Për periudhën afatmesme:

- konsolidimi institucional i AFA-së;
- rishikimi dhe përmirësimi i programeve të studimit “bachelor” dhe “master profesional” duke u fokusuar në identifikimin e programe të reja që mbështesin zhvillimet teknologjike dhe modernizimin e FA-së;
- licencimi dhe hapja e programit të ciklit të dytë të studimeve “master shkencor” në fushën e “sigurisë dhe mbrojtjes” dhe “marrëdhënie ndërkombëtare”;
- Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë do të jetë pjesë e ligjit të institucioneve të arsimit të lartë dhe do të ofrojë kurse institucionale cilësore dhe do të japë diploma master profesional dhe shkencor në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes.

Për periudhën afatgjatë:

- zhvillimi i të gjitha cikleve të programeve të studimit (bachelor, master dhe doktoraturë);
- implementimi i projekteve të para kërkimore dhe inovative;

- përmbushja me cilësi e nevojave të FARSH-it për kualifikimin e përgjithshëm dhe me specialitete të oficerëve, nënoficerëve, ushtarëve dhe civilë.

4.2.3. Zhvillimi i kapaciteteve.

Investimet në personel, sisteme dhe pajisje do të përmirësojnë kapacitetet ekzistuese, do të krijojnë kapacitete të reja luftimi, mbështetjes së luftimit dhe mbështetjes me shërbime, do të rrisin aftësitë operacionale dhe do të ndikojnë në mënyrë të drejtpërdrejtë në përmbushjen e misionit, detyrave dhe detyrimeve në kuadër të Aleancës. Projektet kryesore, sipas afateve kohore do të mbështesin objektivat kryesore, si më poshtë:

Objektivat kryesorë për zhvillimin e kapaciteteve për periudhën afatshkurtër:

- rritja e kapaciteteve të luftimit për FT-në, FD-në dhe FAj;
- zhvillimi i kapaciteteve për transport të mesëm ajror;
- fuqizimi i kapaciteteve të mbështetjes me zjarr;
- rritja e lëvizshmërisë dhe mbrojtjes së trupave në operacione dhe misione me mjete taktike të blinduara;
- ngritja e kapaciteteve të sistemeve të drejtuara automatike (UAV, UGV);
- rritja e aftësive të zbulimit (ISTAR/HUMINT);
- zhvillimi i kapaciteteve fikse dhe të lëvizshme të Njësisë Ushtarake të Mbrojtjes Kibernetike;
- zhvillimi i kapaciteteve për operacionet kundra minave detare në ujëra të cekëta;
- zhvillimi i kapaciteteve për mbështetjen mjekësore ROLE 2;
- rritja e kapaciteteve për përmbushjen e detyrimeve të mbështetjes si vend pritës;

Objektivat kryesorë për zhvillimin e kapaciteteve në periudhën afatmesme:

- rritja më tej e kapaciteteve të luftimit për FT-në, FD-në dhe FAj;
- rritja e kapaciteteve të mbështetjes me zjarr;
- zhvillimi i aftësive të mbrojtjes ajrore;
- përmirësimi më tej i aftësive për transport të mesëm ajror;
- përmirësimi i kapaciteteve të transportit tokësor;
- përmirësimi i kapaciteteve për parapozicionimin dhe magazinimin e vlerave materiale, sipas klasave të furnizimit (kryesisht III&V);
- krijimi i kapaciteteve për mbrojtjen kundërtanke;
- konsolidimi i aftësive të komandim-kontroll (C2);
- zhvillimi i kapaciteteve për mbështetjen mjekësore ROLE 3;
- rritja e kapaciteteve për mbështetjen si vend pritës (Host Nation Support).

Objektivat kryesorë për zhvillimin e kapaciteteve në periudhën afatgjatë:

- konsolidimi i kapaciteteve të luftimit të FT-në, FD-në dhe FAj;

- konsolidimi i kapaciteteve për mbështetjen e luftimit dhe mbështetjen me shërbime të luftimit për forcat kryesore;
- arritja e kapaciteteve të plota për mbështetje me zjarr të forcave të luftimit;
- rritja e kapaciteteve për transportin e mesëm ajror;
- konsolidimi i kapaciteteve të mbrojtjes ajrore;
- rritja e kapaciteteve për zbatimin e detyrave të ligjshmërisë në det;
- sigurimi i kapaciteteve për operacionet e sigurisë së lundrimit në hapësirën detare të Republikës së Shqipërisë;
- rritja e kapaciteteve për vëzhgimin e hapësirës detare dhe ajrore (SIVHD, SIVHA);
- zhvillimi i kapaciteteve për mbrojtjen bregdetare;
- krijimi i kapaciteteve për shkëmbimin e pamjes operationale të përbashkët dhe informacionit me Aleancën;
- krijimi i kapaciteteve të plota për mbrojtjen kundërtanke;
- zhvillimi i kapaciteteve për mbështetjen mjekësore ROLE 4;
- përmirësimi i kapaciteteve të mirëmbajtjes së mjeteve tokësore, detare dhe ajrore.

4.2.4. Projektet e zhvillimit të infrastrukturës ushtarake.

Fatkeqësitë natyrore, siç ishte rasti i tërmetit të vitit 2019, dhe amortizimi i instalimeve ushtarake, bëjnë të domosdoshme investimet në infrastrukturë për përmirësimin e kushteve të punës, jetesës, akomodimit, edukimit dhe stërvitjes së personelit të FA-së.

Gjithashtu, për këtë periudhë, përparësi në mbështetje me buxhetin e nevojshëm do të marrin edhe investimet për rritjen e nivelit të sigurisë dhe ruajtjes së instalimeve, pajisjeve dhe materialeve ushtarake.

Në bazë të nevojave të FA-së, do të vlerësohet dhe do të rishikohet statusi aktual dhe zhvillimet e mundshme të industrisë ushtarake (uzinat dhe kantieret e riparimit), duke i transformuar për t'i bërë ato eficiente dhe efektive.

Strukturat dhe njësitë do të hartojnë dhe përgatisin planet dhe projektet e tyre të zhvillimore për infrastrukturën, duke e shtrirë procesin dhe planet e implementimit sipas prioriteteve.

Objektivat për zhvillimin e infrastrukturës në periudhën afatshkurtër:

- përfundimi i masterplaneve të garnizoneve kryesore dhe fillimi i investimeve për rijetësimin e tyre;
- investimet në infrastrukturë për zhvillimin dhe përmirësimin e kushteve të jetesës, punës dhe stërvitjes në komandat dhe repartet kryesore:
  - Garnizoni Zall-Herr;
  - Garnizonet Ferraj;
  - Garnizoni Pezë Helmës;
  - Repartet e RV dhe RJ.
- modernizimi i infrastrukturës të Bazës Ajrore Kuçovë dhe përfundimi i zhvillimit infrastrukturor të saj;

- ndërtimi i infrastrukturës stërvitore (akomodim, trajnim, simulator, poligon qitje) dhe mbështetëse në Pajet, Bizë dhe në Mnelë;
- zhvillimi i infrastrukturës pritëse dhe akomoduese portuale dhe aereoportuale në Porto Romano dhe bazën detare Pashaliman;
- zhvillimi dhe përmirësimi i infrastrukturës së nevojshme logjistike/rezervës, kushtet e jetesës, punës e stërvitjes në komandat dhe repartet kryesore;
- ndërtimi i infrastrukturës akomoduese për stërvitje, materiale, municione, pajisje luftarake dhe mjete teknike;
- transferimi i AFA-së në kampusin e ri universitar;
- zhvillimi i infrastrukturës logjistike, kushtet e jetesës, punës e stërvitjes për funksionimin normal të Batalionit të Mbrojtjes Ajrore;
- zhvillimi i infrastrukturës magazinuese për klasën III dhe V të furnizimit për rezervën operacionale të FA-së dhe në mbështetje të NATO-s.

Objektivat për zhvillimin e infrastrukturës në periudhën afatmesme:

- ndërtimi i infrastrukturës akomoduese, përmirësimi i kushteve të punës, jetesës dhe stërvitjes për strukturat;
- ndërtimi i infrastrukturës akomoduese për stërvitje, materiale, municione, pajisje luftarake dhe mjete teknike;
- ndërtimi i infrastrukturës për rrjetet inxhinierike për strukturat;
- vijimi dhe përfundimi i zhvillimit të infrastrukturës pritëse dhe akomoduese portuale dhe aereoportuale në Porto Romano dhe Baza Detare Pashaliman;
- Përfundimi i kampusit të ri universitar.

Objektivat për zhvillim në infrastrukturë në periudhën afatgjatë:

- rikonstrukcione të infrastrukturave akomoduese, për punë jetesë, stërvitje, si dhe infrastrukturës së ruajtjes dhe sigurisë;
- vlerësim dhe rivlerësim i projekteve të reja në infrastrukturë, sipas ecurisë së zhvillimit të strukturave;
- përfundimi i infrastrukturës akomoduese, përmirësimi i kushteve të punës, jetesës dhe stërvitjes për të gjitha strukturat e FA-së.

4.2.5. Mbështetja logjistike.

Mbështetja logjistike e FARSH-it do të synojë sigurimin e kapaciteteve logjistike të domosdoshme për t'ju përgjigjur nevojave për mbështetjen e aktivitetit të përditshëm të FARSH-it, misioneve, operacioneve dhe stërvitjeve brenda dhe jashtë vendit, si dhe angazhimeve të tjera ndërkombëtare. Pjesë e pandarë e mbështetjes logjistike do të jenë detyrimet apo kërkesat që rrjedhin nga zbatimi i objektivave të kapaciteteve të mbrojtjes.

Objektivat e mbështetjes logjistike për periudhën afatshkurtër:

- sigurimi i transportit strategjik (ajror, detar, tokësor dhe i kombinuar) për dislokimin/ridislokimin e trupave, nëpërmjet operatorëve të brendshëm, bashkëpunimit me Qendrën e Koordinimit të Lëvizjes në Evropë dhe marrëveshjeve bilaterale;
- hartimi i konceptit të rezervës materiale për situata të jashtëzakonshme. Planifikimi i rezervave për furnizim të FA-së, do të jetë sipas kërkesave, ndërsa gjendja e materialeve, transferimi, identifikimi i nevojave dhe ndjekja e ciklit jetësor do të jetë një proces i vazhdueshëm;
- përmirësimi i kapaciteteve magazinuese për parapozicionimin e materialeve në mbështetje të operacioneve të NATO-s;
- përmirësimi i sistemeve dhe sigurimi i mirëmbajtjes afatgjatë të mjeteve tokësore, detare, ajrore;
- rritja e aftësive operationale për mbështetjen shëndetësore të trupave në nivelet taktike, operationale dhe strategjike;
- aftësimi dhe konsolidimi i shërbimit mjekësor parandalues, dentar, farmaceutik, klinik dhe laboratorik;
- rritja dhe konsolidimi i kapaciteteve për reagimin ndaj emergjencave natyrore dhe atyre humanitare;
- zhvillimi i kapaciteteve operationale, për mbështetjen me shërbime logjistike të strukturave të angazhuara në operatione luftarake dhe joluftarake;
- ngritja dhe zhvillimi i kapaciteteve operationale për emergjenca civile, kërkim-shpëtimi dhe operatione humanitare në ndihmë të komunitetit;
- modernizimi i sistemeve dhe pajisjeve të KM-së dhe mbështetja për përmirësimin e infrastrukturës në strukturat e FA-së.

Objektivat e mbështetjes logjistike për periudhën afatmesme:

- zhvillimi i mëtejshëm i kapaciteteve për mbështetjen e përgjithshme dhe të specifikuar me shërbime të luftimit;
- rritja e kapaciteteve magazinuese për parapozicionimin e materialeve në mbështetje të operacioneve të NATO-s;
- zhvillimi i kapaciteteve dhe strukturës për kryerjen e operacioneve të kërkim-shpëtimit, emergjencave civile, operacioneve humanitare dhe të kapaciteteve xheniere, EOD për mbrojtjen e forcave dhe instalimeve ushtarake;
- planifikimi i mbështetjes logjistike dhe mbështetja e rezervës operationale për t'u angazhuar sipas planeve kombëtare dhe detyrimeve të NATO-s;
- përmirësimi i mbështetjes në tri nivele (taktik, operacional dhe atë strategjik);
- rritja dhe zhvillimi i kapaciteteve lëvizëse tokësore si për transportin taktik të trupave ashtu dhe për transportin e materialeve logjistike;
- vijimi i implementimit të konceptit të rezervës materiale për situata të jashtëzakonshme, duke alternuar shtimin e rezervës me procesin e rifreskimit të saj;

- kompletimi i gjithë strukturave me armatim të ri dhe municione (standard NATO).

Objektivat e mbështetjes logjistike për periudhën afatgjatë:

- krijimi i një strukture në mbështetje të forcës ushtarake dhe të popullsisë civile, e cila plotëson detyrimet në kuadrin e angazhimeve kombëtare dhe në përbërje të Aleancës;
- konsolidimi i mbështetjes në 3 nivele të mbështetjes;
- arritja e kapaciteteve të plota për t'u vënë në dispozicion të NATO-s në operacionet/angazhimet e drejtuara prej saj, si dhe për të kontribuar në misione të BE-së dhe OKB-së;
- vijimi i kompletimit të konceptit të rezervës materiale për situata të jashtëzakonshme;
- kompletimi me infrastrukturë magazinuese për klasat e furnizimit dhe vendqëndrimet e pajisjeve dhe mjeteve;
- konsolidimi i sistemit të mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajisjeve të Forcat e Armatosura në kuadër të procesit të modernizimit dhe bashkëpunimit me aleatët.

Mbështetja e Vendit Pritës (HNS)

Mbështetja e vendit pritës (HNS) është koncept thelbësor i operacioneve ushtarake, që shtrihet përtej detyrave dhe përgjegjësi të Forcave të Armatosura. Ky koncept përfshin bashkëpunimin dhe ndihmën që një vend pritës u ofron forcave të huaja ushtarake që kalojnë transit ose janë të vendosura brenda kufijve të tij. Kjo mbështetje është e domosdoshme për suksesin e misioneve ushtarake, pasi mbulon një gamë të gjerë fushash, duke përfshirë logjistikën, infrastrukturën, sigurinë, madje edhe aspektet diplomatike.

Forcat e Armatosura, krahas rolit që kanë në ofrimin e mbrojtjes së këtyre forcave, mbështetjes me shërbime logjistike dhe infrastrukturën e duhur për pritjen, magazinimin, konsolidimin dhe lëvizjen përpara të tyre, janë koordinatori kryesor për ofrimin e mbështetjes së vendit pritës nga strukturat e pushtetit qendror dhe lokal.

KREU V

KAPACITETET E ARDHSHE TË FA-SË

Forcat e Armatosura janë organizuar, përgatiten dhe funksionojnë sipas principeve themelore të ndërtimit e funksionimit të organizmave ushtarakë në shoqëritë demokratike që, pavarësisht madhësisë, janë të afta të përmbushin misionin e tyre. Struktura organizative e FARSH-it është zhvilluar duke u mbështetur në nevojat për mbrojtjen e pavarësisë dhe sovranitetit të vendit që rrjedhin nga ndryshimet në ambientin e sigurisë, qoftë ajo rajonale apo globale, dhe kërkesat e Aleancës për mbrojtjen kolektive.

Forcat e Armatosura, sipas Kushtetutës, organizohen në tri komanda kryesore forcash: Forca Tokësore, Detare dhe Ajrore. Deri në 2033 këto forca do të arrijnë kapacitete të plota operacionale dhe do të jenë të ndërveprueshme me NATO-n dhe BE-në.

Në realizimin e misionit dhe detyrave, komandat e forcave mbështeten nga Komanda Mbështetëse (KM), Akademia e Forcave të Armatosura dhe strukturat e vartësisë së drejtpërdrejtë të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Shtabit të Përgjithshëm të FA-së.

Rishikimi i strukturës së FA-së është proces i vijueshëm, ku ndryshimet bëhen të nevojshme sa herë që kërkohen ndryshime apo përshtatje në kapacitete dhe aftësi.

Struktura e FA-së parashikon një sistem komandimi e drejtimi operacional të thjeshtë e të zhërvjellët. Shtabi i Përgjithshëm i FA-së përbën strukturën organizative më të lartë ushtarake në Forcat e Armatosura dhe kryen komandim të unifikuar të FA-së. Ai vepron si shtab i bashkuar i forcave tokësore, detare, ajrore dhe strukturave mbështetëse.

Në raport me përfituesit e kontributeve operacionale, si në planin kombëtar, ashtu dhe në atë ndërkombëtar, Forcat e Armatosura luajnë rolin e gjeneruesit të forcës. Sipas këtij koncepti, Forcat e Armatosura krijojnë dhe mbajnë në gatishmëri kapacitete operacionale ushtarake për t'i vënë në dispozicion të përdoruesve potencialë, kombëtarë apo ndërkombëtarë, të cilët kryejnë funksionin e përdoruesit të forcës. Brenda vetë Forcave të Armatosura, komandat e forcave, njësisive dhe strukturave të tjera të FA-së kryejnë funksionin e gjeneruesit të forcës dhe Shtabi i Përgjithshëm i FA-së merr funksionin e përdoruesit të forcës. Angazhimi i FA-së në operacione të ndryshme realizohet përmes grupimeve operacionale (*joint/task force*) me forca dhe autoritet të deleguar në kohë dhe hapësirë sipas angazhimit.

5.1. Forca Tokësore.

Për të zhvilluar kapacitetet, sipas këtij plani, struktura e Forcës Tokësore (FT) do të përbëhet nga:

- Komanda dhe Shtabi i Forcës Tokësore;
- Regjimenti i Këmbësisë së Veriut;
- Regjimenti i Këmbësisë së Jugut;
- Grup-Batalioni i Këmbësisë së Lehtë (GBKL);
- Regjimenti i Operacioneve Speciale (ROS);
- Regjimenti i Mbështetjes me Luftim (RML);
- Batalioni i Mbështetjes me Shërbime të Luftimit (bMSHL);
- Qendra Stërvitore e Forcës Tokësore (QSFT);
- Elementi i bashkëpunimit civilo-ushtarak.

Planvendosja e strukturave të FT-së do të jetë sipas planvendosjes respektive të miratuar.

Kapacitetet e luftimit të FT-së.

Kapacitetet e luftimit përfaqësojnë aftësitë kryesore të FT-së për të kryer operacione luftarake dhe joluftarake. Këto kapacitete përfshijnë njësitë e luftimit të cilat janë krijuar dhe zhvillohen, organizohen, pajisen dhe stërviten për zhvillimin e operacioneve luftarake, për të siguruar sovranitetin dhe integritetin e vendit, deri në aktivizimin e burimeve të tjera kombëtare apo aktivizimin e nenit 5 të Traktatit të Uashingtonit. Bazën e kapaciteteve të luftimit e përbëjnë batalionet e luftimit të Forcës Tokësore.

Kapacitetet kryesore të luftimit të FT-së përbëhen nga:

- Grup-Batalioni i Këmbësores së Lehtë;
- Regjimenti i Këmbësores së Veriut (b1k, b2k dhe b3k);
- Regjimenti i Këmbësores së Jugut (b1k, b2k dhe b3k);
- Regjimenti i Operacioneve Speciale.

Grup-Batalioni i Këmbësores së Lehtë (GBKL / INF-L-BN) do të zhvillohet sipas konceptit “task-force”, i cili formohet nga bashkimi i kapaciteteve ushtarake me bërthamë kryesore b2k, nga kapacitete të mbështetjes me luftim të bML dhe ROS të Forcës Tokësore, Forcës Ajrore dhe nga kapacitete të mbështetjes me shërbime të luftimit nga Komanda Mbështetëse dhe Agjencia e Sistemeve të Ndërlidhjes dhe Informacionit dhe aktivizohet në situatë paqe (për trajnim dhe stërvitje), krize (për prezencë dhe tregim force) ose luftime (për operacione kombëtare sipas konceptit të operacionit nga komandanti i FT-së ose ndërkombëtare në kuadër të Forcës së Reagimit të Aleancës (ARF) sipas Modelit të Ri të Forcës), sipas nenit 5 dhe jashtë nenit 5 të NATO-s).

Grupi për Detyrë të Operacioneve Speciale Tokësore (SOLTG) do të rrisë më tej kapacitetet aktuale operacionale dhe do të krijojë kapacitete të reja, për angazhim kombëtar dhe në kuadër të FS-së të Aleancës, për kryerjen e misionit dhe detyrave duke arritur ndërveprueshmëri të plotë, brenda periudhës së këtij plani, të forcave tona me ato të shteteve anëtare të NATO-s, si në stërvitje të përbashkëta, ashtu edhe në misionet luftarake e joluftarake të forcave speciale.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit të FT-së.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit përfaqësojnë aftësitë e FT për të mbështetur operacionet në përmbushje të misionit dhe detyrave. Ato gjenerohen dhe realizohen nga strukturat e mbështetjes së luftimit të FT-së.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit përbëhen nga kapacitetet e mbështetjes me fuqi zjarri dhe kapacitete të tjera të mbështetjes së luftimit, si mbrojtja nga armët e dëmtimit në masë, mbështetja xheniere e luftimit, mbështetja me zjarr indirekt, mbrojtja e afërt ajrore, HUMINT/ISTAR dhe komandim-kontrolli e komunikimi.

Për të rritur fuqinë dhe efektivitetin e zjarrit ndaj reparteve të manovrës, si dhe përmirësimin e raportit të forcave të mbështetjes me luftim të FT-së, fillimisht do të krijohen kapacitetet operacionale fillestare të Regjimentit të Mbështetjes me Luftim (RML), i cili gradualisht gjatë

periudhës afatmesme do të kompletohet me personel, sisteme dhe pajisje, me kapacitete zjarri direkt dhe indirekt, kundërajrore, xheniere, kimie etj. Qëllimi është që RML të arrijë operacionalitet të plotë brenda 2033.

Kapacitetet aktuale dhe ato që do të zhvillohen sipas prioriteteve dhe periudhave të zhvillimit të FT-së, janë:

- kapacitete të mbështetjes me zjarr direkt dhe indirekt;
- kompletim me armatim, municion dhe pajisje komunikimi;
- kapacitete të mbrojtjes ajrore (V-SHORAD, M-RAD);
- kapacitete UAS dhe C-UAS;
- kapacitete xheniere dhe EOD;
- Mbrojtja ndaj Armëve të Dëmtimit në Masë (MADM);
- kapacitetet e zbulimit HUMINT dhe ISTAR;
- kapacitetet e kompanive të mbështetjes së luftimit të R1K, R2K, ROS, RML, GBKL;
- kapacitetet e komunikimit-komandim-kontrollit të komandës dhe shtabit të FT-së.

Kapacitetet e mbështetjes me shërbime të luftimit të Forcës Tokësore.

Në këto kapacitete përfshihen kapacitetet e furnizimit, transportit, mirëmbajtjes, kujdesit shëndetësor, rigjenerimit të personelit, kujdesit psikologjik dhe të administrimit.

- elementet e mirëmbajtjes së mjeteve dhe pajisjeve;
- kompania e furnizimit dhe transportit (bMSH);
- kompania e mirëmbajtjes dhe shërbimeve (bMSH);
- kompanitë e mbështetjes së reparteve b1k, b2k, b3k, ROS dhe bML;
- kapacitetet shëndetësore Rol-1⁺ (bMSH);
- elementet e operacioneve psikologjike;
- elementet e bashkëpunimit civilo-ushtarak.

Kapacitetet e Forcës Tokësore, sipas afateve kohore, do të zhvillohen, si vijon:

Në periudhën afatshkurtër:

- kompletimi me armatim individual/kolektiv dhe aksesorë, pajime dhe pajisje të avancuara luftimi, pajisje EOD, xheniere, MADM dhe pajisje komunikimi, zbulimi dhe sigurisë/ISTAR etj., të reparteve të deklaruara operacionale;
- krijimi i kapaciteteve fillestare të fuqisë së zjarrit me Artileri Tokësore (AT) të kalibrave 105 mm dhe 155 mm në RML;
- zhvillimi i kapaciteteve të mbrojtjes ajrore (V-SHORAD, M-RAD) dhe krijimi i kapaciteteve të plota operacionale për mbrojtjen e afërt ajrore (V-SHORAD) të GBKL;
- sisteme stacionare dhe të lëvizshme për zbulimin dhe neutralizimin e objekteve fluturuese pa pilotë (C-UAV);

- zhvillimi i kapaciteteve kundërtanke;
- zhvillimi i kapaciteteve për përballimin e emergjencave civile;
- mjete transporti, mjete speciale dhe ato të blinduara/taktike;
- kompletimi dhe vënia në funksion të plotë operacional të sistemit të menaxhimit në fushëbetë të K2 (Battle Management System/CIS) për GBKL dhe SOLTG;
- përmirësimi i infrastrukturës në repartet dhe rajonet/poligonet e stërvitjes të Forcës Tokësore;
- Zhvillimi i elementeve të bashkëpunimit civilo-ushtarak.

Në periudhën afatmesme:

- fillimi i kompletimit me transportues të blinduar (IFV/APC) për dy kompani manovre;
- vijimi i kompletimit me armatim, sisteme dhe pajisje të R1K, R2K dhe RML;
- vijimi i modernizimit me sisteme të fuqisë së zjarrit AT të RML;
- vijimi i modernizimit me mjete të blinduara/taktike për ROS, R1K, R2K dhe RML;
- krijimi i kapaciteteve të plota operationale (FOC) të Qendrës Shëndetësore ROLE-2;
- certifikimi SOFEVAL i SOLTG nga NSHQ/SHPFA, me statusin “*Combat Ready*”;
- konsolidimi i kapaciteteve operationale në GrBKL (FOC).

Në periudhën afatgjatë:

- krijimi i kapaciteteve të plota operationale të luftimit, mbështetjes së luftimit dhe mbështetjes me shërbime të luftimit (personel, stërvitje, pajisje dhe resurse, sipas kërkesave dhe standardeve të Aleancës, për të gjitha strukturat e FT-së;
- kompletimi me transportues të blinduar (IFV) për dy kompani manovre;
- realizimi i të gjitha kërkesave të objektivave të kapaciteteve (Capability Targets);
- kompletimi dhe vënia në funksion të plotë operacional i batalionit të përzier të AT (me kalibra 105 mm dhe 155 mm);
- kompletimi dhe vënia në funksion të plotë operacional të mjeteve të avancuara të MADM, xhenios, zbulimit, ndërlidhjes etj., në RML dhe repartet operationale të FT-së;
- kompletimi dhe vënia në funksion të plotë operacional të sistemeve të mbrojtjes ajrore raketore (V-SHORAD, M-RAD) në Regjimentet e Këmbësisë (V,J) dhe ROS;
- kompletimi me sisteme të avancuara zbulimi dhe sisteme kundër mjeteve të fluturimit pa pilotë (C-UAS).

Gjendja e dëshiruar për Forcën Tokësore në fund të periudhës së këtij plani është që ajo të jetë një forcë e kompletuar, e mirëtrajnuar, e motivuar, e ndërveprueshme dhe e aftë për dislokim/ridislokim, qëndrueshmëri, brenda dhe jashtë vendit, për të kryer detyra luftarake dhe joluftarake, edhe në kushte ekstreme moti, në realizimin e misionit kushtetues dhe detyrimeve ndaj NATO-s, sipas kërkesave e detyrimeve të nenit 3 dhe nenit 5, të Traktatit të Uashingtonit, BE-së dhe OKB-së.

5.2. Forca Detare.

Për të zhvilluar kapacitetet, sipas këtij plani, struktura e Forcës Detare (FD) do të përbëhet nga:

- Distrikto Detar Jugor;
- Distrikto Detar Verior;
- Qendra e Vëzhgimit Detar;
- Qendra e Zhytyes;
- Shërbimi Hidrografik;
- Qendra e Stërvietyes Bazë Detare.

Planvendosja e strukturave të FD-së do të jetë sipas planvendosjes respektive të miratuar.

Kapacitetet e luftimit të Forcës Detare.

Distriktet Detare përbëhen nga bazat detare, vendbazimet dhe anijet, të cilat janë kapacitetet kryesore operacionale për realizimin e operacioneve, në përmbushje të misionit dhe detyrave të FD-së. Distriktet Detare përmbushin misionin dhe detyrat duke përdorur kapacitetet dhe burimet nëpërmjet prezencës së përhershme në hapësirën detare dhe gatishmërisë për t'ju përgjigjur në kohë, ku dhe kur e kërkon situata. Ato përgjigjen për trajnimin dhe stërvitjen e ekuipazheve të anijeve dhe grupeve të bordingut, si dhe luajnë rolin e gjeneruesit të forcës në operacionet e drejtuara nga struktura të tjera shtetërore.

Në përmbushje të misionit të FD-së, Distriktet Detare mbajnë kapacitetet në gatishmëri 24/7, si forca të reagimit të menjëhershëm në rast të cenimit të sigurisë territoriale apo detyra të tjera me karakter civil.

Në përbërje të Distrikteve Detare është edhe Grupi i Bordingut, i cili është i vendosur pranë vendbazimeve detare dhe në afërsi të anijeve të gatshme, me qëllim reagimin sa më shpejt në rast nevoje. Koncepti operacional i përdorimit të Grupit të Bordingut është reagimi dhe bordimi i anijeve deri në nivel kundërshtues.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit të Forcës Detare.

Kapacitetet për Njohjen e Situatës Detare. Bazë për grumbullimin dhe përpunimin e informacionit do të vijojë të jetë Qendra e Vëzhgimit Detar, nëpërmjet sistemit të radarëve të SIVHD dhe personelit të PRT-ve, patrullimeve të anijeve në hapësirën detare shqiptare, marrjes së informacionit nga MARCOM mbi anijet e interesit etj.

Sistemi i Integruar i Vëzhgimit të Hapësirës Detare (SIVHD) është ndër burimet kryesore për marrjen e informacionit për njohjen e situatës detare të vendit, i cili kërkon rinovimin teknologjik dhe modernizimin e vazhdueshëm të sistemeve të saj. Ky sistem do të përbëjë bazën për integrimin në nivel kombëtar të informacionit mbi situatën detare në një rrjet të vetëm, me qëllim krijimin e tablosë së përbashkët detare, e cila do të shërbejë jo vetëm për strukturat e Forcës Detare, por edhe për aktorët e tjerë në nivel kombëtar nëpërmjet QNOD-së, por gjithashtu edhe për strukturat e NATO-s dhe vendet partnere, në kuadër të nismave rajonale.

Qendra e Zhytjeve do të modernizohet me ambiente të reja për punën dhe trajnimin e personelit, pajisje speciale për operacionet e zhytjes dhe të luftës kundra minave detare, kapacitete për kryerjen e operacioneve EOD, si dhe detyra të tjera në kuadër të ruajtjes së infrastrukturës kritike detare dhe nënujore në zonën detare të përgjegjësisë së Forcës Detare. Detyrimet në kuadër të Aleancës përfshijnë krijimin e një strukture brenda Qendrës së Zhytjes, e cila do të shërbejë për pjesëmarrjen në Operacionet e Luftës Kundër Minave në Ujëra Shumë të Cekëta të Aleancës (Very Shallow Waters Mine Countermeasures Operations). Zhvillimi i kësaj strukture ndërthuret me projektin e modernizimit me anije shumëfunksionalëshe me kapacitetet e nevojshme për mbështetjen dhe kryerjen e detyrave të kësaj strukture, si dhe Qendrën për Menaxhimin e të Dhënave të Luftës me Mina të Shërbimit Hidrografik.

Grupi i Bordingut. Është një element i rëndësishëm për zbatimin e ligjshmërisë në hapësirën detare. Grupi i bordingut trajnohet dhe kryen detyrat për kalimin e flamurit dhe kontrollin e anijeve dhe mjeteve detare të cilat kryejnë aktivitetet në hapësirën detare shqiptare. Grupi i bordingut do të zhvillohet dhe do të modernizohet me sisteme e pajisje me qëllim kryerjen e sigurt dhe me efikasitet të operacioneve të bordimit deri në nivel kundërshtues.

Kapacitete të mbështetjes me shërbime të luftimit të Forcës Detare:

Shërbimi Hidrografik Shqiptar siguron kushtet për lundrim të sigurt në hapësirën territoriale detare dhe kryen studime të karakterit hidrografik dhe hidrologjik të bregdetit shqiptar, relievit dhe fundit të detit, si dhe bashkëpunon me Institutin e Gjeografisë dhe Infrastrukturës Ushtarake për përgatitjen e hartave detare, udhëzuesve të lundrimit dhe manualit të faro-fenerëve. Modernizimi i mëtejshëm i këtij shërbimi do të rrisë sigurinë e lundrimit në hapësirën detare të Republikës së Shqipërisë. Shërbimi Hidrografik përfshin në strukturën e saj Qendrën për Menaxhimin e të Dhënave të Luftës me Mina, e cila siguron mbledhjen, përpunimin dhe shkëmbimin e informacionit për luftën kundër minave detare, duke kontribuar në operacionet detare të Aleancës.

Qendra Stërvitore e Forcës Detare do të zhvillohet më tej për t'ju përgjigjur nevojave për arsimimin dhe trajnimin të personelit për kryerjen e detyrave në llojet e luftërave (luftës detare sipërfaqësore, luftës detare kundërajrore, luftës detare nënujore dhe elektronike), për të cilat anijet e ardhshme do të kenë aftësi luftimi. Teknologjia e re dhe moderne me të cilën anijet e reja do të jenë të pajisura, kërkojnë përshtatje dhe zhvillim me qëllim aftësimin e personelit për përdorimin e saj në mënyrë efektive. Gjithashtu, Qendra Stërvitore e FD-së do të zhvillohet në qendër kombëtare të trajnimit të personelit të institucioneve me interesa në det për zbatimin e ligjshmërisë detare.

Zhvillimi i kapaciteteve të Forcës Detare sipas periudhave do të jetë:

Në periudhën afatshkurtër:

- fillimi i programit për sigurimin e anijes patrulluese luftarake;

- modernizimi i Grupit të Bordingut (armatim, pajisje komunikimi, pajisje bllokuese, pajisje taktike, pajisje elektronike, MADM etj);
- modernizimi me pajisje të specializuara për operacionet kundër minave detare në ujëra të cekëta;
- rinovimi teknologjik i Sistemit të Vëzhgimit të Hapësirës Detare (SIVHD) dhe mirëmbajtja e saj;
- sigurimi i mirëmbajtjes së anijeve të Forcës Detare;
- përmirësimi i infrastrukturë dhe sigurisë fizike në bazat detare;
- rritja e kapaciteteve të kërkim-shpëtimit dhe zbulimit detar.

Në periudhën afatmesme:

- vijimi i projektit për sigurimin e anijes patrulluese luftarake;
- fillimi i programit për kompletim me anije të mesme patrulluese, pjesë e projektit për kompletim me gjashtë të tilla;
- përfundimi i projektit të modernizimit me pajisje të specializuara për operacionet kundër minave detare në ujëra të cekëta;
- mbajtja në gatishmëri tekniko-operacionale e Sistemit të Vëzhgimit të Hapësirës Detare;
- mirëmbajtja e anijeve në gatishmëri tekniko-operacionale.

Në periudhën afatgjatë:

- përfundimi i projektit të modernizimit me anije të mesme patrulluese;
- modernizimi me anije shumë funksionalëshe për mbështetjen e operacioneve të Qendrës së Zhytjes dhe Shërbimit Hidrografik;
- mbajtja në gatishmëri tekniko-operacionale e Sistemit të Vëzhgimit të Hapësirës Detare;
- mirëmbajtja e anijeve në gatishmëri tekniko-operacionale.

Gjendja e dëshiruar për Forcën Detare në fund të periudhës së këtij plani është që ajo në bashkëpunim me strukturat e tjera të FARSH, sipas detyrimit kushtetues, të jetë e aftë të sigurojë dhe ruaj sovranitetin e hapësirës detare të Republikës së Shqipërisë, si dhe zbatimin e ligjshmërisë në të. Në këtë mënyrë Forca Detare do të jetë në gjendje të mbështesë interesat kombëtarë të Republikës së Shqipërisë, të cilat janë të lidhura me hapësirën detare. Zhvillimi i këtyre kapaciteteve do ta bëjë Forcën Detare plotësisht të ndërveprueshme me Aleancën dhe të aftë për të dhënë kontribut cilësor në operacionet dhe misionet e NATO-s.

5.3. Forca Ajrore.

Për të zhvilluar kapacitetet, sipas këtij plani, struktura e Forcës Ajrore (FAj) do të përbëhet nga:

- Komanda dhe Shtabi;
- Kompania e Mbështetjes së Shtabit;
- Qendra e Kontroll-Raportimit;
- Qendra Stërvitore;

- Baza Ajrore Kuçovë;
- Baza Ajrore Farkë;
- Shërbimi Meteorologjik Ushtarak;
- Detashmenti i Avionëve pa Pilotë (UAS);
- Batalioni i Mbrojtjes Ajrore të Bazuar në Tokë (GBAD).

Planvendosja e strukturave të FAj do të jetë sipas planvendosjes respektive të miratuar.

Kapacitetet e luftimit të FAj.

Baza Ajrore Farkë ka kapacitete në gatishmëri për përmbushjen e detyrave luftarake dhe atyre stërvitore, mbështet FARSH-in me transport trupash dhe materialesh, kryen operacione humanitare në ndihmë të popullsisë, operacione të kërkim - shpëtimit dhe mbështet operacionet e zbulimit ajror dhe rikonicionit. Objektivi i zhvillimit të kapaciteteve të Bazës do të fokusohet në përmbushjen e detyrimit kombëtar për kryerjen e shërbimeve SAR, MEDEVAC, VIP, EC, transport trupash, si dhe detyrimit për të kontribuar me helikopterë dhe ekuipazhe të afta për t'u dislokuar në një zonë ku zhvillohet një operacion i drejtuar nga NATO.

Modernizimi i Bazës Ajrore Farkë me helikopterë Blackhawk rrit gradualisht nivelin e operacionalitetit të kësaj baze. Shfrytëzimi i sistemeve moderne të komunikimit, navigimit, dhe alertit të helikopterëve në bashkëpunim me Autoritetin e Aviacionit Civil (AAC) janë prioritete të stërvitjes ajrore që synojnë rritjen e sigurisë së fluturimit në kushte të veshtira meteorologjike ditën dhe natën.

Baza Ajrore Kuçovë aktualisht shërben si Bazë Ajrore për Mbështetjen e Vendit Pritës (Host Nation Support-HNS). Synimi për një periudhë afatmesme do të jetë funksionimi i plotë operacional i kësaj baze si Bazë "TACAIR" në inventarin e NATO-s. Përmirësimi i infrastrukturës së kësaj baze do të sjellë shfrytëzimin e saj për kapacitetet kombëtare ISTAR, si dhe për mjetet ajrore me krah të lëvizshëm të transportit të mesëm.

Batalioni i Mbrojtjes Ajrore të Bazuar në Tokë (GBAD) si strukturë e re ka për qëllim krijimin e kapaciteteve të FARSH-it dhe ato kombëtare për mbrojtjen e hapësirës ajrore të Republikës së Shqipërisë. Objektivi përfundimtar do të jetë krijimi i kapaciteteve optimale për mbrojtjen e hapësirës ajrore, popullatës, infrastrukturës kritike, si dhe objekteve të rëndësishme të veçantë.

Kapacitete të mbështetjes së luftimit të Forcës Ajrore:

Detashmenti i Avionëve pa Pilotë (UAV) përbëhet nga mjete ajrore pa pilotë të armatosur dhe të paarmatosur. Mjetet do të përdoren në të gjitha llojet e operacioneve kombëtare dhe ndërkombëtare. Mjetet e paarmatosura do të shërbejnë për përdorim edhe nga agjenci të tjera ligjzbatuese të Republikës së Shqipërisë për monitorim të terrenit dhe hapësirës ajrore. Ndërsa mjetet e armatosura do të përdoren nga FARSH-i, sipas planeve respektive.

Kapacitete të mbështetjes me shërbime të luftimit të Forcës Ajrore:

Shërbimi Meteorologjik Ushtarak funksionon sipas standardeve ndërkombëtare, duke shfrytëzuar hartat e modeleve matematikore për parashikimin e motit dhe siguron informacion të nevojshëm

mbi kushtet meteorologjike në interes të operacioneve të FA-së, të institucioneve të tjera dhe në interes të komunitetit. Rrjeti i vrojtimit të shërbimit meteorologjik përbëhet nga 14 stacione, disa prej të cilave janë të kompletuara me kapacitete të reja që mundëson memorizimin dhe leximin e të dhënave në mënyrë automatike. Për vitet në vazhdim parashikohet ndërtimi i qendrave të reja sinoptike, i një stacioni meteorologjik në Korçë, si dhe kompletimi me stacione të tjera meteorologjike automatike, malore, hidrometeorologjike etj.

Qendra Stërvitore e Forcës Ajrore do të konsolidohet për të zbatuar me cilësi konceptin “Train the Trainers”, duke trajnuar jo vetëm pilotë e mirëmbajtës të teknikës ajrore, por edhe kontrollorë të trafikut ajror, kontrollorë të mbrojtjes ajrore/menaxherëve të betejës ajrore, teknikë dhe operator GBAD, teknikë dhe operator UAV, mirëmbajtës dhe operues radari, mirëmbajtës dhe operues të sistemeve të komunikimit dhe shkëmbimit të informacionit, meteorolog etj.

Zhvillimi i kapaciteteve të FAj planifikohet të realizohet sipas fazave të mëposhtme:

Në periudhën afatshkurtër:

- kompletimit me helikopterë “Blackhawk” si nevojë për mbështetjen e aktiviteteve të përditshme të FA-së, në rast krize e lufte, por dhe si mjet transporti taktik për evakuim aeromjekësor, komandim dhe kontroll, dhe mbështetje të operacioneve speciale, operacioneve luftarake, EC dhe SAR;
- realizimi i investimit të NATO-s në BA Kuçovë;
- instalimi i sistemeve NAV AIDS/CIS në BA Kuçovë;
- zhvillimi i GBAD (*Ground Based Air Defence*);
- zhvillimi i kapaciteteve UAS;
- integrimi i plotë në NATINAMDS, fillimisht duke prodhuar RAP (Recognized Air Picture), shkëmbyer atë, dhe me instalimin e radiatorit Tokë - Ajër - Tokë, duke ushtruar edhe kontrollin taktik ndaj avionëve të NATO-s që kryejnë “Policimin Ajror” në FARSH; transponderi ushtarak MOD 5-IFF;
- rritja e kapaciteteve operacionale të helikopterëve, duke mundësuar mbajtjen në gatishmëri të tyre 365/7/24 në tri “role”, një për MEDEVAC/ambulancë ajrore, një për kërkim - shpëtim (SAR) dhe një në versionin “shumërolesh” (2024+).

Në periudhën afatmesme:

- arritja e statusit të BA Kuçovë si Bazë “TACAIR” e NATO-s;
- vazhdimi i kompletimit me helikopterë tip “Blackhawk”;
- rritja e operacionalitetit dhe rritja e kapaciteteve për përdorimin e helikopterëve në kushte të kufizuara të shikimit ditën, natën dhe kushte të vështira të motit (365/7/24);
- rritjen e kapaciteteve të dedikuara për operacione kërkim-shpëtimi dhe MEDEVAC;
- përmirësimi i Sistemit të Integruar të Vëzhgimit të Hapësirës Ajrore të Republikës së Shqipërisë (kompletimi me 2 radarë të lëvizshëm);
- zhvillimi dhe konsolidimi më tej i sistemeve të mbrojtjes ajrore të bazuar në tokë;
- zhvillimi dhe konsolidimi i kapaciteteve UAS;

- zhvillimi i kapaciteteve për ushtrimin e plotë të kontrollit taktit ndaj avionëve të Aleancës/partnerëve që kryejnë policimin ajror (air policing).

Në periudhën afatgjatë:

- përmirësimi i Sistemit të Integruar të Vëzhgimit të Hapësirës Ajrore të Republikës së Shqipërisë (kompletimi me 2 radarët e lëvizshëm);
- krijimi i të gjithë kushteve për kryerjen/ushtrimin e të gjitha përgjegjësive kombëtare në kuadër të NATINAMADS/NIAMDS;
- zhvillimi i kapaciteteve “ekspedituese” dhe “modulare” të helikopterëve të Forcës Ajrore;
- shndërrimi i infrastrukturës së FAj në një “hub” stërvitor ajror të Aleancës/Partnerëve.

Në fund të periudhës së këtij plani, FAj do të ketë plotësuar detyrimet për përfshirjen e Bazës Ajrore Kuçovë në inventarin e Bazave Ajrore Taktike të Aleancës, si dhe do të ketë kapacitetet e duhura për mbështetjen e operacioneve luftarake të FT-së dhe FD-së. Kryerja e operacioneve humanitare dhe atyre të kërkim-shpëtimit do të jetë me kapacitete më të plota.

5.4. Arsimimi, stërvitja dhe trajnimi në FARSH.

5.4.1. Arsimi.

- Personeli oficer.

Sistemi i arsimimit dhe trajnimit të personelit do të zhvillohet dhe do të konsolidohet, me qëllim që t’i paraprijë kërkesave dhe prirjeve të transformimit, ndryshimeve në doktrina, pajisje dhe teknologji, rritjes së kapaciteteve operacionale të strukturave të Forcave të Armatosura, si dhe përmbushjes së misionit të detyrave të sotme dhe të ardhmes në FA, në planin kombëtar dhe ndërkombëtar.

Për personelin oficer dhe civil arsimi ofrohet nga Akademia e Forcave të Armatosura (AFA) dhe Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë (KMS). Qëllimi është krijimi i një trupe oficerësh lider, të cilët të jenë të aftë të marrin përgjegjësi drejtimi dhe komandimi, për të përmbushur me sukses misionin në të gjitha situatat e mundshme, brenda dhe jashtë vendit. Trupa e oficerëve do të jetë e aftë për t’u përballur me sfidat që ofron koha, e motivuar dhe të transmetojë vlerat më të mira në FA.

Përgatitja e oficerëve është një proces i vazhdueshëm. Pas titullimit “oficer aktiv” dhe gradimit “nëntoger/nënlejtënant”, oficerët kalojnë nëpër kurse të caktuara formimi dhe kualifikimi, të cilat janë të domosdoshme si për thellimin e njohurive e përgatitjen e tyre profesionale, ashtu edhe për zhvillimin e karrierës ushtarake.

Programe studimi që ndjekin kandidatët për oficerë janë:

- Programe bachelor;
- Kursi i përgatitjes së oficerit (KPO);

Programe studimi/kurse që ndjekin oficerët dhe civilët:

- Master profesional;
- Master i shkencave;
- Kursi i lartë për sigurinë dhe mbrojtjen.

Kurset institucionale që ndjekin oficerët janë:

- Kursi bazë i oficerit;
- Kursi i avancuar i oficerit;
- Kursi themelor i oficerit;
- Kursi i Komandës dhe Shtabit të Përgjithshëm;
- Kursi i lartë i oficerit;
- Kursi i lartë për sigurinë dhe mbrojtjen.

Akademia e Forcave të Armatosura

Struktura e AFA përbëhet nga:

- Rektorati dhe drejtoritë e AFA-së;
- Fakulteti i Mbrojtjes dhe Sigurisë;
- Instituti i Kërkimit Shkencor Ushtarak;
- Qendra e Arsimimit Profesional të Nënoficerit;
- Qendra e Arsimimit Profesional të Ushtarit;
- Qendra e Simulimit.

Akademia e Forcave të Armatosura (AFA) do të vijojë të jetë institucioni i vetëm publik i arsimit të lartë në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë kombëtare,^{viii} dhe njëherazi institucioni përgjegjës për përgatitjen e kualifikimin e oficerëve të rinj, trupës së nënoficerëve dhe stërvitjen bazë dhe të avancuar të trupës së ushtarëve që i bashkohen Forcave të Armatosura. Riorganizimi dhe strukturimi sipas përcaktimeve të urdhrit të Kryeministrit^{ix} të Republikës së Shqipërisë dhe urdhrit të ministrit të Mbrojtjes,^x i paraprin transformimit të AFA-së sipas modelit të Akademisë West Point dhe fillimit të programit “bachelor”. AFA është e fokusuar për ngritjen dhe zhvillimin e një sistemi arsimor cilësor i bazuar në parimet e profesionalizmit dhe të mësuarit gjatë gjithë jetës, që mundëson zhvillimin e potencialit të individit, duke kontribuar në rritjen e kapaciteteve të FARSH-it, si dhe në përmbushjen e misionit të tyre. Objektivi kryesor është rritja e cilësisë së arsimit nëpërmjet konsolidimit të strukturës, riorganizimit të programeve të studimit sipas modelit të Akademisë Amerikane West Point, modernizimit të infrastrukturës stërvitore dhe akademike dhe aplikimit të standardeve të vlerësimit institucional dhe të programeve të studimit. Kapacitetet që do të zhvillojë AFA-ja, sipas afateve kohore, janë:

Në periudhën afatshkurtër:

- hapja e programeve të ciklit të dytë të studimit;
- akreditimi institucional;
- akreditimi i programeve të studimit;

- trajnimi dhe kualifikimi i personelit akademik me partnerët (në veçanti me SHBA);
- hartimi i programeve të reja, kurrikulave dhe zhvillimin e kurseve funksionale në specialitetet e veçanta, sipas nevojave të FA-së dhe për t'i paraprirë zhvillimeve të reja të teknikës ushtarake;
- zhvillimi i kurseve institucionale e funksionale në Qendrën e Arsimit Profesional të Nënoficerit (QAPN) dhe Qendrën e Arsimit Profesional të Ushtarit (QAPU), duke përbushur me cilësi të gjitha nevojat e FA-së për kualifikimin e përgjithshëm të nënoficerëve dhe ushtarëve;
- ndërtimi dhe vënia në shfrytëzim i kampusit të ri, duke e transformuar atë në një institucion prestigjioz, i cili ofron dhe zhvillon programe cilësore studimi në të tri ciklet e studimit.

Në periudhën afatmesme:

- konsolidimi institucional i AFA-së;
- rishikimi dhe përmirësimi i programeve të studimit “bachelor” dhe “master profesional”, duke u fokusuar në identifikimin e programe të reja që mbështesin zhvillimet teknologjike dhe modernizimin e FA-së;
- vijimi i diplomimit/titullimit të oficerëve të rinj sipas planit;
- licencimi dhe hapja e programit të ciklit të dytë të studimeve “master shkencor” në fushën e “sigurisë dhe mbrojtjes” dhe “marrëdhënie ndërkombëtare”;
- fillimi i trajnimit në fushën e inovacionit dhe të sigurisë kibernetike;
- rritja e bashkëpunimit me IAL brenda dhe jashtë vendit në fushën e kërkimit shkencor dhe të inovacionit;
- zhvillimi i kurseve institucionale dhe funksionale në QAPN, duke përbushur me cilësi të gjitha nevojat e FARSH-it për kualifikimin e përgjithshëm të nënoficerëve.

Në periudhën afatgjatë:

- akreditimi i programeve të studimit master;
- hapja e ciklit të tretë të studimeve doktoraturë;
- parashikimi për studime të thelluara në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë mbi inovacionin dhe sigurinë kibernetike;
- implementimi i projekteve të para kërkimore dhe inovative;
- ruajtja/menaxhimi i njohurive dhe informacionit nëpërmjet procedurave aktive, mbështetur në pronësinë ekskluzive intelektuale të AFA-së;
- zhvillimi i kurseve institucionale dhe funksionale në QAPN, duke përbushur me cilësi të gjitha nevojat e FARSH-it për kualifikimin e përgjithshëm të nënoficerëve.

Ndërkohë, Instituti Kërkimor Shkencor Ushtarak (IKSHU) do të kryejë studime të karakterit tekniko-shkencor në fushën e mbrojtjes e të sigurisë kombëtare që t'i paraprijë zhvillimeve të mjedisit strategjik. Fokusi në vitet në vijim do të jetë rritja e cilësisë së produkteve të tij për të mbështetur si arsimimin e personelit të FARSH-it, duke qenë i përditësuar me zhvillimet dhe

sfidat e kohës, po ashtu edhe punën e SHPFA-së në punën e tij. Veprimtaria e tij do të konsistojë në aktivitete shkencore dhe kërkimore në fushat e studimeve të sigurisë, mbrojtjes, udhëheqjes strategjike, artit ushtarak, menaxhimit strategjik dhe planifikimit të mbrojtjes, me synimin për të gjetur zbatim për nevojat e vendimmarrjes, menaxhimin e mbrojtjes dhe transformimit të FA-së.

Kolegji i Mbrojtjes dhe Sigurisë (KMS)

Në periudhën afatshkurtër:

- KMS-ja do të përditësojë dhe do të konsolidojë kurrikulat mësimore, bazuar në praktikatat më të mira, me qëllim ofrimin e programeve mësimore cilësore dhe konkurruese.

Në periudhën afatmesme:

- në bashkëpunim me IAL publik ose AFA-në, të japë diploma master profesional dhe shkencor në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes për kurset institucionale që ofron.

Në periudhën afatgjatë:

- konsolidimi më tej i këtij institucioni dhe rritja e cilësisë së mësimdhënies dhe kurrikulave.
- Personeli nënoficer.

Për personelin nënoficer arsimit ofrohet nga Qendra e Arsimit Professional të Nënoficerit. Këtu hartohen dhe realizohen programet e arsimit të përgjithshëm profesional gjatë gjithë karrierës së nënoficerëve. Arsimiti dhe trajnimi i nënoficerëve do t'i pajisë ata me cilësitë dhe aftësitë e nevojshme profesionale për drejtimin, komandimin, stërvitjen dhe administrimin e nënrepartëve dhe mbështetjen e zinxhirit të komandimit. Arsimiti dhe trajnimi i nënoficerëve të FA-së do të zhvillohet në dy drejtime:

- arsimim i përgjithshëm bazë të nënoficerit;
- arsimim i thelluar të nënoficerit.

Programi i arsimit të përgjithshëm bazë të nënoficerit do të realizohet nëpërmjet zhvillimit të:

- Kursit fillestar të nënoficerit (KFNO);
- Kursit bazë të nënoficerit (KBNO).

Programi i arsimit të thelluar të nënoficerit, do të realizohet nëpërmjet zhvillimit të:

- Kursit të avancuar të nënoficerit (KANO);
- Kursit të lartë të nënoficerit (KLNO);
- kursit të kryekapterit (KK).

- Personeli ushtar.

Qendra e Arsimimit Profesional të ushtarit do të përmirësojë kapacitetet e saj për trajnimin fillestar dhe kualifikimin profesional, sipas specialiteteve të kandidatëve për oficerë, nënoficerë dhe ushtarëve/detarëve. Ajo do të vijojë të ndjekë programin e arsimimit dhe kualifikimit të personelit që realizohet nga institucione të tjera jashtë FA-së. Ky arsim do të vijojë arsimin e përgjithshëm ushtarak, për të formuar me cilësitë dhe aftësitë e nevojshme profesionale specialistët e trupës, armës apo shërbimit. Në QAP edhe për vitet në vazhdim, me ushtarët/detarët do të zhvillohet kursi i stërvitjes individuale bazë dhe kursi i stërvitjes individuale të avancuar.

- Personeli civil.

Arsimimi i personelit civil është pjesë e pandarë e arsimimit, kualifikimit, trajnimit të personelit në Forcat e Armatosura, nëpërmjet kurseve, seminareve, programeve të studimit në institucionet brenda dhe jashtë vendit.

5.4.2. Stërvitja dhe Trajnimi.

Stërvitja dhe trajnimi është angazhimi më i rëndësishëm në kohë paqe për Forcat e Armatosura, dhe si e tillë do të planëzohet, organizohet dhe zbatohet duke u mbështetur në doktrinat dhe standardet kombëtare dhe ato të NATO-s. Në qendër të trajnimit dhe stërvitjes do të vijojë të jetë rritja, përmirësimi i mëtejshëm dhe konsolidimi i aftësive operacionale.

Me qëllim përgatitjen edhe për situata të emergjencave civile, stërvitjet dhe trajnimet do të përfshijnë tematikë të menaxhimit të situatave kritike, planëzohen dhe zhvillohen të improvizuara në nivel sa më të lartë pjesëmarrës dhe me sa më shumë aktorë ushtarakë dhe civilë, vendas dhe të huaj, me qëllim planëzimin, organizimin, zhvillimin dhe përgjigjen e shpejtë e efektive ndaj situatave të krijuara.

Për përgatitjen dhe stërvitjen e personelit dhe reparteve e nënreparteve do të vijojë të aplikohen doktrinat kombëtare e ato të NATO-s dhe në veçanti STANAG-ët e miratuar. Trajnimi i efektivëve do të konsistojë në aftësimin e tri elemente të ndara, por që sinkronizohen me njëri-tjetrin, stërvitje individuale, stërvitje kolektive dhe stërvitja e drejtuesve, me qëllim realizimin e stërvitjeve kombëtare, rajonale dhe të NATO-s dhe zhvillimin me sukses të operacioneve kombëtare, të EC, NATO/BE/UN/koalicione.

- Stërvitja individuale.

Stërvitja individuale do të synojë rritjen e kapaciteteve luftarake individuale, veçanërisht të personelit të ardhur rishtazi nga Qendra e Arsimimit Profesional të Ushtarit (QAPU) me qëllim integrimin sa më cilësor në funksion të kohezionit të të gjitha niveleve të komandimit si dhe aftësimin profesional e fizik në interes të realizimit të misionit e të detyrave, që i përgjigjet

nivelit të zhvillimit të FA-së dhe standardeve të NATO-s. Konceptet e reja të stërvitjes individuale, përgatitja e luftëtarit “Multi domain” dhe “Transformimi digjital”, do të jenë fokusi kryesor i ndryshimeve për stërvitjen individuale.

Në funksion të stërvitjes individuale do të jetë edhe modernizimi i strukturave me simulator të zhvillimit të qitjes individuale.

- Stërvitja kolektive.

Stërvitja kolektive do të ketë si qëllim rritjen e kohezionit të nënreparteve dhe reparteve në vetvete dhe aftësimin për të koordinuar dhe bashkëvepruar me njëri-tjetrin. Stërvitja dhe trajnimi kolektiv do të ketë në fokus integrimin e strukturave dhe ndërveprueshmërinë me aleatët, në të gjitha stërvitjet kombëtare, rajonale dhe me NATO-n, arritjen e standardeve nëpërmjet stërvitjeve në kushte sa më afër realitetit dhe sfiduese në të gjitha kushtet e motit, situatës dhe ambientit gjeografik.

Në funksion të stërvitjes kolektive Qendra e Simulimit do të modernizohet në infrastrukturë, pajisje, programe dhe do të kompletohet me personel të aftë për të zhvilluar dhe përmirësuar kapacitetet ekzistuese. Ajo do të mundësojë hartimin në kohë reale të kërkesave sfiduese, krijimin e kapaciteteve trajnuese dhe mjedisit specifik, realist e ndërveprues virtual të kërkuar prej situatës taktike për të trajnuar dhe për të zhvilluar personelin ushtarak, drejtuesit dhe njësitë e FA-së për të arritur gatishmërinë e kërkuar apo për të mbajtur atë ekzistuese. Trajnimi i ofruar do të jetë nga niveli i stërvitjes kolektive deri në stërvitjet e përbashkëta dhe shumëkombëshe. Në planin afatmesëm, kjo qendër simulimi është e domosdoshme të zotërojë kapacitete të plota për të përgatitur dhe për të simuluar trajnimin virtual për çdo lloj operacioni dhe do të mund të funksionojë si qendër rajonale simulimi për t'u shfrytëzuar në kuadrin e bashkëpunimit me vendet e tjera.

- Vlerësimi dhe certifikimi.

Vlerësimi i strukturave do të bazohet në manualin e NATO Education, Training Exercise and Evaluation (ETEE) “Sistemi i Vlerësimit të Gatishmërisë Luftarake”.

- Stërvitjet dhe trajnimet paradisllokuese.

Forcat dhe repartet të cilat do të caktohen të jenë pjesë e operacioneve të drejtuara nga NATO (Allied Reaction Force/ARP), do të përzgjidhen, trajnohen, stërviten, pajisen, si dhe do të jenë të gatshme “Combat Ready” për t’ju përgjigjur spektrit të operacioneve me qasjen NTM/NTE (Notice to Move / Notice to Effect), bazuar në deklaratimet kombëtare mbi modelin e ri të forcave (New Force Model / NFM) të Aleancës.

- Stërvitjet dhe trajnimet në kuadër të NATO-s dhe rajonale.

Trajnimet dhe stërvitjet e përbashkëta rajonale dhe në kuadër të NATO-s do të vijojnë të realizohen sipas procesit të planëzimit të stërvitjeve kolektive dhe individuale të NATO-s, duke zbatuar të gjitha fazat e përcaktuar në direktivat e NATO-s.

Ndryshimet gjeostrategjike në krahun verilindor dhe juglindor të Aleancës kanë ndryshuar fokusin e stërvitjeve dhe përgatitjeve të trupave nga stërvitje OMP (Operacionet e Mbështetjes së Paqes) në stërvitje në dobi të luftës konvencionale në kuptimin e nenit 5 të Aleancës për mbrojtjen kolektive. Rrjedhimisht, ky ndryshim do të reflektohet në stërvitjet rajonale dhe të NATO-s për përgatitjen e reparteve dhe nënreparteve të FA-së.

5.5. Komanda Mbështetëse.

Struktura e Komandës Mbështetëse (KM) përbëhet nga:

- Komanda dhe Shtabi;
- Kompania e Mbështetjes së Shtabit;
- Qendra Stërvitore;
- Batalioni i Furnizimit;
- Batalioni i Transportit;
- Batalioni i Xhenios;
- Baza e Mbështetjes dhe Emergjencave Civile;
- Qendra e Riparimit dhe Mirëmbajtjes së Teknikës së Forcave të Armatosura.

Planvendosja e strukturave të KM-së do të jetë sipas planvendosjes respektive të miratuar.

Komanda Mbështetëse (KM) do të krijojë, zhvillojë dhe konsolidojë kapacitetet operacionale të domosdoshme për realizimin e misionit, detyrave e përgjegjësive të strukturave të KM-së. Kapacitetet që synohet të zhvillohen do të jenë në gjendje, që në rastet e situatave të ndryshme, t'i përgjigjen dhe plotësojnë kërkesat dhe nevojat e ndërsjella për bashkëpunim, ndërveprim, sinkronizim dhe mbështetje. Prioritet do të jetë zhvillimi i aftësive operacionale reale në periudhën afatshkurtër dhe zhvillimi e konsolidimi i mëtejshëm në periudhat afatmesme e afatgjata.

Krijimi i aftësive të plota operacionale të KM për t'ju përgjigjur një spektri sa më të gjerë të detyrave dhe përgjegjësive të misionit, do të jetë një proces gradual dhe relativisht i gjatë. Zhvillimi i këtyre kapaciteteve do të përqendrohet me prioritet në ato struktura, elemente dhe sisteme që janë të deklaruara ose lidhen e ndikojnë drejtpërdrejt në plotësimin e detyrimeve në kuadër të NATO-s. Synimi kryesor do të jetë zhvillimi i aftësive operacionale, për misionet dhe detyrat më emergjente, në periudhën afatshkurtër dhe konsolidimi i mëtejshëm në periudhën afatmesme e afatgjatë. Për këtë qëllim KM-ja do të zhvillohet, në koncept dhe praktikë, si një strukturë plotësisht profesioniste, e ndërveprueshme, me aftësi reale operacionale për lëvizshmëri, fleksibilitet dhe reagueshmëri të lartë dhe të qëndrueshme. Zhvillimi i kapaciteteve

operacionale të KM-së, krahas aspektit sasior të tyre, planifikimi i zhvillimit cilësor të këtyre kapaciteteve do të mbetet vëmendje dhe prioritet konstant.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit të Komandës Mbështetëse.

Kapacitetet e mbështetjes së luftimit përfaqësojnë aftësitë e KM-së për të mbështetur operacionet në përmbushje të misionit dhe detyrave. Ato realizohen nga strukturat e mbështetjes së luftimit. Kapacitetet e mbështetjes së luftimit përbëhen nga kapacitetet e mbështetjes që ofrojnë ndihmë operacionale të elementeve të luftimit, të tilla si kapacitetet e mbrojtjes nga armët e dëmtimit në masë, xhenios të përgjithshme dhe komandim - kontrollit e komunikimit:

- kapacitetet e komandim-kontrollit për KM-në;
- kapacitetet e mbështetjes xheniere të luftimit (Kompania EOD në mbështetje të luftimit);
- kapacitetet e mbështetjes së përgjithshme xheniere (Detashmenti i Urave, Kompania e Mbështetjes së Përgjithshme Xheniere).

Kapacitetet e mbështetjes me shërbime të luftimit të Komandës Mbështetëse.

Kapacitetet e mbështetjes me shërbime të luftimit përfaqësojnë aftësitë e strukturave të KM-së për të mbështetur operacionet në përmbushje të misionit dhe detyrave. Ato realizohen nga strukturat e përcaktuara në repartet dhe nënrepartet e vartësisë së KM-së. Në këto kapacitete hyjnë kapacitetet e furnizimit, transportit, mirëmbajtjes, kujdesit psikologjik dhe të administrimit. Këto kapacitete do të mundësohen nga Batalioni i Furnizimit dhe Batalioni i Transportit dhe QRMTFA.

Kapacitetet për përballimin e emergjencave civile.

Përfaqësojnë aftësitë e KM-së, të cilat do të angazhohen në operacione të ndryshme për sigurimin e mbështetjes ndaj autoriteteve qendrore dhe lokale për përballimin e emergjencave civile brenda dhe jashtë vendit. Këto kapacitete do të mbështesin një situatë emergjente të vetme me angazhimin e një strukture deri në një batalion të përforcuar ose e dy situatave emergjente të njëkohshme me angazhimin e dy strukturave deri në nivel tri kompani të përforcuara. Kjo mbështetje për autoritetet civile qendrore dhe lokale kryhet kur burimet shtetërore janë përdorur dhe kapacitetet e tyre janë të pamjaftueshme. Kapacitetet e kërkim-shpëtimit përfaqësojnë aftësitë e KM-së për të mbështetur operacionet e kërkim-shpëtimit dhe përbëhen nga: kompanitë operacionale dhe rezerviste të kërkim-shpëtimit të BMEC-së dhe Batalioni i Xhenios.

Zhvillimi i kapaciteteve të KM-së, sipas afateve kohore, do të jenë:

Në periudhën afatshkurtër:

- modernizimi me mjete transporti dhe speciale;
- kompletimi me pajisje të kërkim-shpëtimit të kompanisë operacionale dhe rezerviste të BMEC;
- kompletimi me pajisje dhe sisteme operimi për funksionimn e ndërtesave të ndërtuara/ rikonstruktuar;

- kompletimi i kompanisë EOD me mjete taktike luftimi dhe pajisje speciale kolektive;
- investime në infrastrukturë për përmirësimin e kushteve të jetesës, punës dhe stërvitjes.

Në periudhën afatmesme:

- kompletimi me mjete transporti;
- modernizimi me mjete të mesme dhe të rënda transporti;
- modernizimi me mjete speciale tërheqëse/rimorkuese;
- kompletimi me mjete speciale dhe gërmuese të mesme dhe të rënda;
- Kompletimi i kompanisë EOD me mjete taktike luftimi/operimi/pajisje speciale kolektive;
- kompletimi i kompanive të kërkim-shpëtimit në BMEC me pajisje speciale të kërkim-shpëtimit, mjete transporti dhe speciale për kompanitë e BMEC-së;
- kompletimi me mjete speciale taktike (urahedhës të lehtë dhe të mesëm);
- kompletimi i kompanisë së urave, me ura të përgjithshme logjistike të mesme dhe të rënda;
- kompletimi me pajisje dhe sisteme për administrimin dhe ruajtjen e pajisjeve dhe armatimit të moduleve të GBKL-së;
- kompletimi me pajisje dhe sisteme ruajtje, sigurie dhe administrimi të armatimit, municioneve të KM-së dhe FA-së;
- përmirësimi i infrastrukturës për jetesë, punë, trajnim dhe stërvitje.

Në periudhën afatgjatë:

- kapacitete për të përmbushur me cilësi detyrimet kombëtare dhe në kuadër të Aleancës, sipas planeve përkatëse;
- kapacitete efektive dhe të konsoliduara për mbështetjen e forcës ushtarake dhe të popullsisë civile;
- sigurimi i mbështetjes cilësore në të tri nivelet;
- të afta për t'u vënë në dispozicion të NATO-s në operacionet/angazhimet e drejtuara prej saj, si dhe për të kontribuar në misione të BE-së, OKB-së, sipas situatave dhe llojit të angazhimit.

Gjendja përfundimtare e dëshiruar është zhvillimi dhe konsolidimi cilësor i të gjitha strukturave, me kapacitete/aftësi operationale të plota, që t'i përgjigjen misionit të KM-së. Zhvillimi i KM-së do të realizohet në mënyrë progresive dhe prioritare në tri dimensionet kryesore: sasi, cilësi dhe kapacitete.

KREU VI

KAPACITETET E KOMUNIKIM-KOMANDIM-KONTROLLIT NË FA

Fokusi i zhvillimit të kapaciteteve për komandim-kontrollin do të jenë kërkesat e objektivave të kapaciteteve të NATO-s, si dhe trendi i teknologjisë të së ardhmes në komunikim-komandim-kontroll me sisteme dhe programe kompjuterike, të cilat do të rritin efektivitetin e forcave të luftimit, duke krijuar rrjetin taktik të informacionit, zbatimin e sistemit të gjurmimit të forcave tona dhe modernizimin e vendkomandave. Këto kapacitete do të sigurohen nëpërmjet kompletimit dhe futjes në përdorim të sistemeve dhe programeve të posaçme, të cilat rekomandojnë zgjidhjet optimale në situata të ndryshme, duke shfrytëzuar inteligjencën artificiale, programet për zbulimin, mbrojtjen kibernetike, programet për komunikimin taktik dhe sistemet e përbashkëta të radiove taktike etj.

Për të siguruar ushtrimin e funksioneve të komandimit dhe kontrollit do të përmirësohen e zhvillohen kapacitetet e shtabeve për komandim-kontrollin dhe kompletimin me personel të kualifikuar.

Kapacitetet kryesore të komandim-kontrollit që do të zhvillohen:

Në periudhën afatshkurtër:

- përmirësimi dhe përditësim i Sistemit të Integruar të Menaxhimit të Burimeve të Mbrojtjes (SIMB);
- ndërtimi i rrjetit kompjuterik të klasifikuar “NATO Sekret” në Forcat e Armatosura (sipas projektit të *Allied Federated Services* të NATO-s);
- ndërtimi i sistemit të radiondërlidhjes digjitale në FA;
- sisteme dhe pajisje të radiokomunikimit të sigurt në Forcat e Armatosura;
- kompletimi me radio taktike të komunikimit të sigurt të (GBKL dhe ROS);
- përmirësimi i sistemit të telefonisë VoIP & VTC në Forcat e Armatosura;
- rritja e kapaciteteve të sistemeve të transmetimit me fibër optike dhe mikrovale (radiorele);
- përmirësimi i sistemeve të burimeve të ushqimit elektrik, për mbështetjen dhe autonominë e funksionimit të Sistemeve të Ndërlidhjes së Informacionit (SNI);
- funksionimi operacional i sistemit të komunikimit tokë-ajër-tokë;
- ndërtimi i sistemit back up i ruajtjes së të dhënave.

Në periudhën afatmesme:

- vijimi i ndërtimit i rrjetit kompjuterik të klasifikuar “NATO Sekret” në Forcat e Armatosura (sipas projektit të *Allied Federated Services* të NATO-s);

- rritja e kapaciteteve shumëkanalëshe (CTE, VoIP, VTC) dhe të sistemeve të transmetimit me fibër optike dhe mikrovale (radiorele);
- kompletimi me sisteme ndërlidhje dhe informacioni të lëvizshme;
- Ndërtimi i Qendrës së Ndërlidhjes Rezervë në Forcat e Armatosura;
- përmirësimi i sistemit back up i ruajtjes së të dhënave;
- përmirësimi dhe mirëmbajtja e sistemeve të burimeve të ushqimit elektrik, për mbështetjen dhe autonominë e funksionimit të Sistemeve të Ndërlidhjes së Informacionit (SNI);
- përmirësimi i cilësisë dhe rritjes së sigurtisë të shërbimeve të rrjeteve kompjuterike të Forcave të Armatosura.

Në periudhën afatgjatë:

- vijimi i proceseve të modernizimit dhe konsolidimi i kapaciteteve operacionale të SNI-së të ndërveprueshme me ato të NATO-s;
- përmirësimi infrastrukturor dhe teknik i Qendrës së Ndërlidhjes Rezervë në Forcat e Armatosura;
- përmirësimi i sistemit back up i ruajtjes së të dhënave;
- zhvillimi i kapaciteteve për shkëmbimin e pamjes së përbashkët operacionale tokë-ajërdet (*Common Operational Picture*).

Qendra e Bashkuar Operacionale (QBO) është struktura nëpërmjet së cilës SHSHPFA-ja ushtron komandim-kontrollin e tij në të gjithë FA-në. Kjo strukturë mbështet Shtabin e Përgjithshëm të FA-së në përmbushjen e përgjegjësisë të komandimit e kontrollit në nivelin operativo-strategjik. QBO-ja koordinon planëzimin, organizimin dhe zhvillimin e operacioneve të FA-së për rastet e emergjencave e situatave kritike humanitare në të gjitha format që shfaqen, fazat e zhvillimit të tyre, si dhe ndjek zbatimin e detyrave të planëzuara dhe të miratuara për njësitë e repartet e FA-së.

Në Forcën Tokësore: Modernizimi dhe zhvillimi i kapaciteteve të SNI-ve në periudhën afatshkurtër do të mundësojë sigurimin e SNI-ve të nevojshme për b2K/GBKL, SOLTG, dhe reparteve të tjera operacionale me sisteme IT-je, mjete komunikimi njëkanalëshe dhe shumëkanalëshe të sigurta kombëtare me module të integruara të komunikimit, ndërsa në periudhën afatmesme dhe afatgjatë do synohet të përmirësohet ndërveprimi dhe efektiviteti strategjik i SNI-ve me sisteme të menaxhimit të komunikimit në fushëbetejë me operacionet/misionet e GBKL, SOLTG, reparteve operacionale të FT-së, si dhe me angazhimet e tjera të mundshme në kuadër të Aleancën.

Në Forcën Detare: Komandimi dhe kontrolli operacional i veprimtarisë së FD-së për kryerjen e detyrave operacionale realizohet nga komandanti i Forcës Detare nëpërmjet Qendrës Operacionale të FD-së dhe Qendrave Operacionale në Distriktet Detare. Sistemet e komandim-kontrollit do të modernizohen nëpërmjet:

- kompletimit me radiosisteme të komunikimit të sigurt det - tokë - det;

- repetitor, radiorele, centrale telefonike;
- Sistemeve të komunikimit dhe të ndërveprimit në nivelet Anije - QOFD - QO NATO (MARCOM);
- ndërtimit/ngritjes së kapaciteteve të radio komunikimit taktik HF, VHF, UHF, SATCOM në të gjitha strukturat e Forcës Detare, të ndërveprueshme me radiosistemet/sistemet e NATO-s;
- ndërveprueshmërisë me NSWAN, shkëmbimit të RMP nëpërmjet MC2IS/TRITON dhe marrjes së të gjitha shërbimeve të nevojshme, përfshirë shërbimin satelitor për komunikim nga NATO-ja.

Në Forcën Ajrore: Komandim - kontrolli deri në vitin 2026 do të vijojë të kryhet nëpërmjet QKR-së, sipas strukturës aktuale. Me futjen në përdorim të radarit të ri stacionar pas vitit 2026 do të ndryshojë mënyra e komandim – kontrollit, duke krijuar tri struktura të cilat do të riemërtohen:

1. Qendra e Operacioneve Ajrore (QOA) (aktualisht salla operacionale);
2. Qendra e Vëzhgimit Ajror (sistemi i radarëve, 1 stacionar dhe 2 mobil);
3. Skuadroni i Sistemeve të Komunikimit dhe Shkëmbimit të Informacionit.

Qendra e Operacioneve Ajrore do të jetë në vartësi të drejtpërdrejtë të komandantit të Forcës Ajrore dhe ekuivalente me Shtabin e Forcës Ajrore. QOA do të kryejë/ndjekë të gjithë veprimtarinë operacionale të FAj.

Qendra e Vëzhgimit Ajror do të jetë në vartësi të drejtpërdrejtë të komandantit të Forcës Ajrore dhe do të ketë dy venddislokime të radarëve fiks të mbrojtjes ajrore.

Skuadroni i sistemeve të komunikimit dhe shkëmbimit të Informacionit do të jetë përgjegjës për mundësimin e mjedisit të transmetimit nga sensorët (radarët), stacionet e komunikimit tokë - ajër - tokë, pikat repetitive, si mbajtjen në eficiencë/funksionalitet të sistemeve të shkëmbimit të informacionit ajror me Aleancën/Partnerët.

KREU VII

MBROJTJA KIBERNETIKE

Me shpejtësinë e ndryshimit të teknologjisë të informacionit dhe komunikimit, ku sasia dhe vlera e informacionit elektronik rritet dita-ditës dhe në kushtet e internetit pa kufij dhe natyrës anonimate, rreziku i sulmeve kibernetike ka arritur nivele të paprecedentë.

Sulmet agresive kibernetike të vitit 2022 ndaj Shqipërisë, të cilat vunë në rrezik shumë prej sistemeve qeveritare, treguan dhe njëherë rëndësinë e mbrojtjes së infrastrukturës së informacionit.

Qëllimi i Ministrisë së Mbrojtjes dhe Forcave të Armatosura (MM/FA) është mbajtja e një mjedisi elektronik të sigurt, të besueshëm që mbështet sigurinë në MM/FA për funksionimin

normal të sistemeve të komunikimit dhe të informacionit në interes të misionit dhe detyrave, të forcimit të sistemeve të sigurisë kibernetike, zbulimit, parandalimit të sulmeve kibernetike dhe përgjigjen e menjëhershme ndaj incidenteve të mundshme.

Është siguruar një qasje gjithëpërfshirëse e strukturave të MM/FA-së, për të pasur një kuptim më të qartë për hapësirën kibernetike dhe dobësitë e saj. Janë rritur kapacitetet operacionale të SNI-ve, në aspekte të ndryshme të sigurisë kibernetike, dhe është rritur ndërgjegjësimi i personelit në lidhje me sigurinë kibernetike. Investimet në zhvillimin e kapaciteteve kibernetike, si dhe ngritja dhe funksionimi i Njësisë Ushtarake të Sigurisë Kibernetike është rezultati i kësaj përpjekje, e cila ka nevojë për përmirësim dhe modernizim të mëtejshëm.

Përfitimet e mëdha që vijnë nga hapësira e përbashkët dhe e lirë kibernetike bashkëshoqërohen edhe nga sfida të sigurisë kibernetike. Prandaj dhe siguria kibernetike merr një rol kyç. Forcat e Armatosura zotërojnë Sistemet e Ndërlidhjes dhe Informacionit (SNI), të cilat mbështesin me shërbime funksionet e komandim-kontrollit në të tri nivelet (strategjik, operacional dhe taktik). Këto sisteme janë të integruara e të standardizuara teknologjikisht. Atë arrijnë ndërveprim brenda forcave dhe shërbimeve me agjencitë e tjera shtetërore, si dhe me shtetet e tjera aleate. Ky integrim dhe ndërveprueshmëri mundëson aftësi të mëdha për bashkëpunimin dhe ndarjen e pakrahasueshme të informacionit.

Kjo lidhje e integruar e njësive dhe raporteve nga ana tjetër ka sjellë sfida në lidhje me sigurinë kibernetike. Kërcënimi i sulmeve kibernetike ndaj vendit tonë pritet të jetë në rritje në vitet në vijim, çfarë e bën sigurinë kibernetike një element të rëndësishëm të sigurisë dhe mbrojtjes kombëtare. Për pasojë zhvillimi i kapaciteteve të mbrojtjes së hapësirës kibernetike merr përparësi, me qëllim parandalimin e rrezikut kibernetik dhe sigurinë e aktiviteteve kritike të kësaj hapësire.

Kapacitetet operacionale të sigurisë kibernetike kanë për qëllim të sigurojnë Sistemet e Komunikimit dhe Informacionit (SKI) të FARSH-it nga sulmet kibernetike, sigurimin e një hapësire kibernetike të sigurt, fleksibël e të besueshme që mbështet sigurinë e këtyre sistemeve të konsolidimit të aftësive mbrojtëse e kundërvepruese, rritjes së vetëdijes, profesionalizmit dhe fuqizimit të bashkëpunimit dhe koordinimit me institucionet kombëtare dhe ndërkombëtare.

Këto kapacitete do të zhvillohen në mënyrë të vazhdueshme, duke mbajtur ritmin me kërcënimet dhe mjedisin e teknologjisë që ndryshon me shpejtësi, të arrijnë kapacitete operacionale të afta për mbështetjen e komandim kontrollit në FARSH, me qëllim realizimin e misionit të tyre, si brenda dhe jashtë vendit në kuadër të misioneve të drejtuara nga NATO-ja, duke arritur nivelin e ndërveprueshmërisë dhe të sigurisë së mbrojtjes kibernetike, në përputhje me politikat dhe standardet e NATO-s për sistemet e komunikimit dhe informacionit.

Objektivat që synohet të arrihen nga Njësia Ushtarake e Sigurisë Kibernetike (NJUSK):

- monitorim 24/7 të sistemeve të komunikimit dhe të informacionit në lidhje me mjedisin kibernetik për zbulimin, identifikimin, analizën, parandalimin, dhe reagimin në kohë reale dhe rivendosur gjendjen operacionale;
- garantimi i një ambienti kibernetik të sigurt në të tri nivelet e komandim-drejtimin në FARSH;
- marrja pjesë aktive dhe lehtësimi i shkëmbimit të informacionit me struktura të besuara brenda dhe jashtë vendit;
- zhvillimi i doktrinës së mbrojtjes kibernetike në FARSH, në përputhje me doktrinat e NATO-s dhe dokumentet kombëtare;
- integrimi i kapaciteteve të mbrojtjes kibernetike në procesin e vendimmarrjes operacionale, para dhe pas operacioneve dhe misioneve brenda dhe jashtë vendit;
- sigurimi i një niveli të mjaftueshëm edukimi, hulumtimi dhe trajnimi që përdoruesit të jenë të vetëdijshëm mbi kërcënimet kibernetike dhe rreziqet e tij;
- marrja pjesë aktive në harmonizimin e kuadrit rregullator dhe ligjor që ka të bëjë me sigurinë kibernetike.

Prioritetet e NJUSK-ut do të fokusohen:

- zhvillimi dhe modernizimi i kapaciteteve operacionale të mbrojtjes kibernetike të Qendrës Operacionale të Sigurisë Kibernetike;
- rritja e bashkëpunimit kombëtar dhe ndërkombëtar midis vendeve të NATO-s dhe BE-së;
- koordinimi dhe bashkëpunimi me strukturat e besuara brenda dhe jashtë vendit, me qëllim shkëmbimin e informacionit të nevojshëm për të siguruar dhe për të mbajtur ndërgjegjësimin për situatën dhe përgjigje të koordinuar ndaj sulmeve kibernetike;
- pjesëmarrja aktive në stërvitje të rregullta kombëtare dhe ndërkombëtare duke synuar integrimin dhe ndërveprueshmërinë e elementëve të Qendrës Operacionale të Sigurisë Kibernetike dhe vlerësimet e mbrojtjes kibernetike në të gjithë gamën e stërvitjeve;
- përgatitja e dokumentacionit të duhur procedural dhe teknik në interes të përdorimit të kapaciteteve të sigurisë kibernetike të FARSH-it, në përputhje me standardet e NATO-s.

Kapacitetet e sigurisë kibernetike bazohen në ndërtimin e Qendrës Operacionale të Sigurisë Kibernetike. NJUSK-u do të monitorojë Sistemet e Komunikimit dhe Informacionit (SKI) të FARSH-it. NJUSK-u do të zhvillojë kapacitetet e saj sipas periudhave të mëposhtme:

Në periudhën afatshkurtër:

- ngritja e Qendrës Operacionale të Sigurisë Kibernetike;
- sigurimi i kapaciteteve hardware dhe software mobil të besueshëm, të sigurt që garantojnë mbrojtjen e informacionit në interes të stërvitjeve kombëtare dhe ndërkombëtare;
- zhvillimin e aseteve kibernetike dhe atyre të inteligjencës kibernetike për përdorim taktik, të nevojshme në procesin e vendimmarrjes.

Në periudhën afatmesme/afatgjatë:

- zhvillimi dhe konsolidimi më tej dhe i vazhdueshëm, në përputhje me zhvillimin teknologjik dhe evoluimin e kërcënimeve kibernetike, i kapaciteteve operacionale të sigurisë kibernetike, në interes të realizimit të misionit të FARSH-it.

KREU VIII

OPERACIONET

Zhvillimi i kapaciteteve të përmendura në këtë plan do të mundësojnë që FARSH-i të jetë plotësisht e ndërveprueshme dhe të japë kontribut cilësor në operacionet e drejtuara nga NATO-ja, por edhe nga BE-ja apo OKB-ja.

- Brenda vendit.

Operacionet e zhvilluara brenda vendit, në të cilat do të marrin pjesë Forcat e Armatosura me kapacitetet e tyre, përveç misionit të tyre kushtetues për të siguruar sovranitetin dhe pavarësinë e vendit, mbrojtjen e tërësisë territoriale dhe rendin kushtetues, në bashkëveprim me forcat aleate, do të përqendrohen kryesisht në dhënien e ndihmës në përballimin e emergjencave civile dhe operacioneve të kërkim-shpëtimit.

- Jashtë vendit.

Forcat e Armatosura do të marrin pjesë në operacione jashtë vendit në kuadër të NATO-s, OKB-së, BE-së dhe koalicioneve të tjera. Operacionet në kuadër të NATO-s do të zhvillohen për mbrojtjen kolektive (deterrence and defence), parandalimin dhe menaxhimin e krizave dhe bashkëpunimin për sigurinë (cooperative security).

KREU IX

BURIMET E MBROJTJES

- Burimet njerëzore.

Burimet njerëzore janë komponenti më i rëndësishëm i burimeve të mbrojtjes dhe elementi themelor i kapaciteteve. Aktualisht Forca e Armatosur zotëron kapacitetet njerëzore dhe sistemin e automatizuar të menaxhimit të personelit, i cili do të vijojë të shërbejë për një mirëmenaxhim të burimeve njerëzore, si dhe ndjekjen e kompletimit me personel aktiv dhe rezervist, të strukturave të Forcave të Armatosura. Objektivi kryesor në fushën e menaxhimit të personelit është përmirësimi i rekrutimit, i sistemit të arsimim/kualifikimit, trajnimit, mbështetjes dhe mbajtjes së personelit në Forcat e Armatosura. Rritja e cilësisë e të gjithë kategorive të personelit do të transmetojë rritjen e cilësisë së kapaciteteve operacionale për përmbushjen e standardeve për integrim në NATO, si dhe përmirësimin e aftësive për pjesëmarrje të suksesshme në operacione si brenda ashtu edhe jashtë vendit.

Zhvillimi i burimeve njerëzore.

RSM 2019 ka përcaktuar që numri i personelit aktiv do të jetë 8500. Riorganizimi i strukturës së FARSH-it synon zhvillimin e kapaciteteve të reja luftarake të cilat sjellin domosdoshmërinë për ndryshim strukture dhe rritje të numrit të personelit. Kapacitetet e zhvilluara nga forcat do të vihen në dispozicion të operacioneve që do të ndërmerren brenda vendit, në kuadër të Aleancës e koalicioneve të tjera apo edhe të operacioneve ndërinstitucionale në nivel kombëtar. Në këtë kuadër, struktura e re e FA-së krijon një ndarje të qartë të strukturave luftarake, të mbështetjes së luftimit dhe të mbështetjes me shërbime të luftimit, duke i integruar ato nën komandat e tyre përkatëse, bazuar në natyrën e veçoritë e tyre, si dhe në lehtësinë për t'i përdorur me efikasitet në momentin e kërkuar. Rritja e numrit të personelit për periudhën 2024 - 2033 do të jetë si vijon:

- **në periudhën afatshkurtër** do të ruhet numri i personelit aktiv prej 8500 plus 30% shtesë personel rezervist;
- **në periudhën afatmesme** do të arrihet 9000 personel aktiv dhe do të ruhet numri shtesë i personelit rezervist prej 30%. Rritja e personelit aktiv në periudhën afatmesme vjen si rezultat i zbatimit të disa projekteve në teknologji dhe pajisje;
- **në periudhën afatgjatë** plani ka tendencë të rritjes së numrit të personelit aktiv në 9500, i cili do të mbajë në konsideratë zhvillimin e një studimi të kategorive të personelit, ndërsa numri i personelit rezervist do të caktohet në varësi të vlerësimeve periodike. Kjo periudhë do të karakterizohet nga kompletimi dhe vënia në eficiencë e pajisjeve dhe sistemeve moderne.

Menaxhimi i personelit të FARSH-it (ushtar, nënoficer, oficer dhe civil) do të bëhet sipas ciklit të plotë të tij: nga përsosja e sistemit të rekrutimit, te meritokracia dhe standardet më të mira e përparimit në karrierë e deri te përgatitja e rrugës dhe kushteve për kalimin nga forca aktive në forcë rezerviste/integrimi në jetën civile.

Sistemi i të dhënave të personelit.

Sistemi i të dhënave të personelit do të vijë vazhdimisht në përmirësim me synimin që të konsolidohen mënyrat e ruajtjes së të dhënave personale të personelit aktiv dhe rezervist, duke modernizuar informacionin me përdorimin e softëve përkatëse specifike. Qendra e Personel-Rekrutimit do të përmirësojë kapacitetet e menaxhimit të të dhënave për emërimet në detyrë, arsimimin, kualifikimet dhe gradimin, si dhe të dhënave kryesore të personelit.

- Burimet financiare.

Për të garantuar përmbushjen e misionit kushtetues dhe arritjen e objektivave strategjike të SU-së nevojitet mbështetja me buxhet të mbrojtjes në nivele të kërkuara në këtë PAZH. Planifikimi i zhvillimit të kapaciteteve në këtë dokument është bërë bazuar në përmbushje të misionit kushtetues, detyrimeve nën nenin 3 të Traktatit të Uashingtonit dhe në zbatim të vendimit të marrë nga krerët e shteteve në Samitin e NATO-s, në Vilnius 2023.

Përdorimi i burimeve të mbrojtjes në FA do të bëhet në mënyrë të balancuar ndërmjet tri kategorive kryesore të shpenzimeve në personel, operacione dhe mirëmbajtje, si dhe investime për modernizimin dhe infrastrukturën.

Mbështetja me burime i Planit Afatgjatë të Zhvillimit të FA 2024-2033 është e domosdoshme për të siguruar buxhetimin dhe krijimin e kushteve për implementimin e planeve dhe kthimin e tyre në kapacitete. Njëkohësisht, mbështetja me burime financiare e PAZHFA 2024-2033 do të sigurojë përballimin e kostos për angazhimet e shtuara të FA-së, në zbatim të detyrimeve kombëtare, ndërkombëtare dhe në kuadër të operacioneve të NATO-s, BE-së dhe OKB-së.

Kosto e parashikuar e PAZHFA 2024-2033.

PAZHFA 2024-2033, në aspektin e mbështetjes me burime financiare të ngritjes, zhvillimit dhe mbajtjes së kapaciteteve të parashikuara në të, i referohet të dhënave makroekonomike të Ministrisë së Financave, për sa i përket tendencës së rritjes së ekonomisë. Bazuar në angazhimet e Republikës së Shqipërisë për arritjen e nivelit 2% të PBB si detyrime të buxhetit të Mbrojtjes, arritja e këtij niveli parashikohet duke filluar nga viti 2024. Tabelat në Aneksin A pasqyrojnë koston e këtij plani.

Tabela A.a shpreh parashikimin e buxhetit të Mbrojtjes për vitet 2024-2033. Tabela A.b nga ana tjetër paraqet koston e përafërt të PAZHFA-së, për periudhën 2024-2033 për çdo vit dhe në total. Në të shprehet qartë nevoja në rritje e FARSH-it për buxhet, me qëllim ndërtimin, zhvillimin dhe mbajtjen e kapaciteteve të nevojshme dhe të kërkuara, nevojë kjo që mesatarisht i afrohet vlerës 2,08% të PBB, pra nevoja për buxhet tejkalon nivelin detyrues të buxhetit të Mbrojtjes, marrë si angazhim nga Republika e Shqipërisë.

Për sa i përket investimeve me dy kategoritë kryesore të investimeve, modernizim dhe investime në infrastrukturë, Tabela C paraqet sipas afateve kohore koston e planifikuar për investimet në modernizim dhe infrastrukturë.

Tabela A.a Parashikimi i buxhetit të mbrojtjes 2024-2033 sipas kategorive										
Kategoria/vitet	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Personeli	19,474	20,722	21,739	22,721	23,746	24,817	25,936	27,104	28,324	29,457
Oper. & M.	14,606	15,541	16,305	17,041	17,810	18,613	19,452	20,328	21,243	22,093
Investime	14,606	15,541	16,305	17,041	17,810	18,613	19,452	20,328	21,243	22,093
Total	48,686	51,804	54,349	56,803	59,366	62,043	64,840	67,760	70,810	73,643

Tabela A.b Parashikimi i buxhetit të mbrojtjes 2024-2033 në përqindje të PBB										
Vitet	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
PBB/milion leke	2,434,311	2,577,410	2,690,517	2,798,138	2,910,063	3,026,466	3,147,524	3,273,425	3,404,362	3,540,537
PAZH	48,686	51,806	54,349	56,803	59,366	62,043	64,840	67,760	70,810	73,643
PAZH/%PBB	2.00	2.01	2.02	2.03	2.04	2.05	2.06	2.07	2.08	2.08

TABELA C INVESTIMET PËR MODERNIZIMIN E SISTEMEVE DHE PAJISJEVE PËR PERIUDHËN 2024 - 2033											
										Në 000 lekë	
VITET (PERIUDHAT) E PLANIFIKIMIT	Periudhat	Vitet	Modernizim/ Infrastrukturë	STRUKTURA						Totali i Parashikuar	
				Forca Tokësore	Forca Detare	Forca Ajrore	Komanda Mbështetëse	AFA	Struktura të tjera të FA		
				Leke	Leke	Leke	Leke	Leke	Leke	Leke	
	PERIUDHA AFAT - SHKURTËR	2024-2026	Modernizim	8,960,090	10,108,000	17,616,991	3,513,780	174,777	1,954,922	42,328,560	
			Infrastrukture	4,127,127	8,551,000	4,254,373	2,433,381	1,323,900	474,499	21,164,280	
	PERIUDHA AFAT- MESME	2027-2030	Modernizim	9,374,383	6,627,500	16,762,600	3,484,100	6,000	994,787	37,249,370	
			Infrastrukture	3,467,668	7,972,430	5,119,279	896,503	791,300	377,500	18,624,680	
	PERIUDHA AFAT- GJATË	2031-2033	Modernizim	6,250,000	6,260,000	26,258,694	2,943,845	-	730,261	42,442,800	
			Infrastrukture	3,600,000	9,821,400	5,000,000	1,700,000	700,000	400,000	21,221,400	
	Totali	2024-2033	Modernizim	24,584,473	22,995,500	60,638,285	9,941,725	180,777	3,679,970	122,020,730	
			Infrastrukture	11,194,795	26,344,830	14,373,652	5,029,884	2,815,200	1,251,999	61,010,360	

Tabela B Parashikimi I buxhetit te mbrojtjes 2024-2033 sipas kategorive dhe ne perqindje te PBB

Periudhat e Planifikimit	Vitet	Modernizim / Infrastrukturë	Efektet Financiare					
			PAZH		PBA 2024-2026 & 2% i PBB		Diferenca PAZH/BM	
			milion /leke	Ne % te PBB	milion /leke	%	milion /leke	
PERIUDHA AFAT - SHKURTER	2024	Personel	19,474					
		Operacione dhe Mirembajtje	14,606					
		Investime	14,606					
			Total	48,686	2.00	48,338	1.99	348
	2025	Personel	20,722					
		Operacione dhe Mirembajtje	15,541					
		Investime	15,541					
			Total	51,804	2.01	48,077	1.87	3,727
	2026	Personel	21,739					
		Operacione dhe Mirembajtje	16,305					
		Investime	16,305					
			Total	54,349	2.02	50,477	1.88	3,872
PERIUDHA AFAT - MESEM	2027	Personel	22,721					
		Operacione dhe Mirembajtje	17,041					
		Investime	17,041					
			Total	56,803	2.03	55,963	2	840
	2028	Personel	23,746					
		Operacione dhe Mirembajtje	17,810					
		Investime	17,810					
			Total	59,366	2.04	58,201	2	1,165
	2029	Personel	24,817					
		Operacione dhe Mirembajtje	18,613					
		Investime	18,613					
			Total	62,043	2.05	60,529	2	1,514
2030	Personel	25,936						
	Operacione dhe Mirembajtje	19,452						
	Investime	19,452						
		Total	64,840	2.06	62,950	2	1,890	
PERIUDHA AFAT - GJATE	2031	Personel	27,104					
		Operacione dhe Mirembajtje	20,328					
		Investime	20,328					
			Total	67,760	2.07	65,469	2	2,291
	2032	Personel	28,324		-			
		Operacione dhe Mirembajtje	21,243		-			
		Investime	21,243		-			
			Total	70,810	2.08	68,087	2	2,723
	2033	Personel	29,457		-			
		Operacione dhe Mirembajtje	22,093		-			
		Investime	22,093		-			
			Total	73,643	2.08	70,811	2	2,832
Totali	Personel	244,040						
	Operacione dhe Mirembajtje	183,032		-				
	Investime	183,032		-				
Total			610,104	-	588,902		21,202	

- Burimet materiale.

Menaxhimi i burimeve materiale do të vijojë të jetë pjesa më e rëndësishme e misionit të strukturave logjistike të FA-së, të cilat kanë si qëllim sigurimin e kapaciteteve logjistike të domosdoshme për mbështetjen e FARSH-it brenda dhe jashtë vendit, si dhe minimizimin e rrezikut të krijimit të stoqeve.

Burimet materiale në përdorim të FARSH-it do të përdoren me synim përmirësimin e kushteve të jetesës, punës dhe stërvitjes së personelit, në sigurimin e mbështetjes logjistike të domosdoshme për operacionet e FA-së brenda vendit, mbështetjen e trupave që angazhohen në misione/operacione jashtë vendit në kuadër të NATO-s, transportin strategjik (ajror, detar, tokësor dhe i kombinuar) për dislokimin dhe ridislokimin e trupave të FARSH-it etj.

Mbështetja në operacione do të sigurohet edhe me marrëveshje me shtetet e tjera pjesëmarrëse në operacionet e përbashkëta, me agjencitë e mbështetjes të NATO-s, si dhe me kontraktorë vendas.

- Infrastruktura.

Mirëmbajtja dhe përmirësimi i infrastrukturës do të ketë si synim kryesor plotësimin e kushteve për punë e jetesë të efektivëve, krijimin e kushteve për stërvitje sa më afër kushteve dhe situatave luftarake dhe mbështetjes së drejtpërdrejtë të veprimeve luftarake të strukturave, si dhe krijimin e kushteve për infrastrukturë operacionale.

Vijimi i investimeve në fushën e infrastrukturës, hartimi i projekteve zhvillimore, investimet në infrastrukturën akomoduese dhe stërvitore të FA-së, rritja e sigurisë së ruajtjes së materialeve ushtarake do të krijojnë kapacitete të reja për FARSH-in. Projektet kryesore në këtë fushë do të jenë: modernizimi i infrastrukturës Bazës Ajrore Kuçovë, garnizoneve ushtarake “Zall-Herr”, “Ferraj”, “Pezë Helmës”, si dhe zhvillimi i infrastrukturës pritëse dhe akomoduese portuale dhe aeroportuale, si Porto Romano dhe baza detare Pashaliman.

- Kapacitetet logjistike.

Mbështetja logjistike do të fokusohet në:

- sigurimin e mbështetjes së përgjithshme logjistike të Forcave të Armatosura në kohë paqe, krize e lufte në operacione luftarake dhe joluftarake, sipas planeve të miratuara;
- ndërtimin dhe funksionimin e logjistikës së integruar dhe rishikimin e kapaciteteve për mbështetje të operacioneve;
- planëzimin, standardizimin dhe informatizimin logjistik në gjendje të sigurojë mbështetjen, koordinimin dhe kontrollin e aktiviteteve logjistike;
- realizimin dhe ekzekutimin e mbështetjes logjistike për mallrat dhe shërbimet e përqendruara, për njësitë dhe repartet e FA-së brenda vendit, si dhe funksionimin e elementeve të mbështetjes kombëtare (NSE) për operacionet/misionet brenda dhe jashtë vendit;
- Zhvillimi, përsosja dhe funksionimi i logjistikës së integruar, si dhe rishikimi i vazhdueshëm i kapaciteteve për mbështetje të operacioneve;

- Reagimi i shpejtë/i menjëhershëm (kur i kërkohet) për planëzimin, organizimin dhe zhvillimin e operacioneve humanitare;
- Sigurimin e mbështetjes së drejtpërdrejtë logjistike, për ato njësi e reparte të cilat kanë kapacitete të limituara dhe të pamjaftueshme për realizimin e misionit;
- Sigurimin e kapaciteteve të duhura mbështetëse në organikë, dhe mbi këto kapacitete, realizimin e koordinimit me autoritetet vendore për sigurimin e plotë të mbështetjes Logjistike.

Mbështetja me transport.

Në të përfshihet gjithë spektri i infrastrukturës, organizimeve, mjeteve të transportit dhe pajisjeve që janë të nevojshme për dislokimin e strukturave, reparteve e nënreparteve në zonën e operacionit dhe ridislokimin e tyre. Nëpërmjet lëvizshmërisë synohet të shumëfishohet fuqia, sigurohet tempa operacional në përdorimin sa më të shpejtë dhe efikas të forcave gjatë manovrës.

Furnizimi do të organizohet dhe do të funksionojë, si vijon:

Koncepti bazë i furnizimit bazohet në ditët e furnizimit (DF) për të gjitha klasat. Ai do të realizohet nga lart poshtë deri në nivel force (Komandë Mbështetëse - Komandë Force, ose deri në reparte që janë në vartësi të drejtpërdrejtë nga SHP/MM). Synimi kryesor do të jetë krijimi i kapaciteteve për të përballuar angazhimin e qëndrueshëm (me sigurim të rotacionit të nevojshëm) në kuadër të misioneve ushtarake të NATO-s, me një batalion këmbësorie të përforcuar me elementë mbështetës.

Ky batalion do të jetë i kompletuar, si vijon:

- 3 DOS në kompani;
- 2 DOS në batalion;
- 2 DOS në grup-batalion;
- 23 DOS në Elementët e Mbështetjes Kombëtare (NSE), e cila ngrihet si strukturë nga KM-ja, rast pas rasti, sipas misioneve.

Mbështetja në operacione jashtë vendit me kohëzgjatje mbi 30 ditë, do të sigurohet më anë të marrëveshjeve me shtetet pjesëmarrëse në operacionet e përbashkëta, me vendet që janë udhëheqëse (*Lead Nation*) për mbështetjen logjistike, si dhe duke përdorur marrëveshjet e lidhura nga agjencitë e mbështetjes së NATO-s në operacione.

KREU X

BASHKËPUNIMI

Bashkëpunimi ushtarak mbetet i fokusuar në bashkëpunimin me aleatët strategjikë dhe NATO-n. Ky bashkëpunim pritet të intensifikohet në të ardhmen dhe do të jetë i orientuar në arsimim, trajnim, stërvitje dhe modernizim. Forcat e Armatosura do të jenë pjesë e iniciativave dhe strukturave të përbashkëta rajonale dhe do të marrin pjesë në operacione të përbashkëta.

Nëpërmjet bashkëpunimit ushtarak rajonal synohet gjithashtu nxitjen e krijimit dhe përdorimit të kapaciteteve të përbashkëta ushtarake, kryesisht kapacitete për përballimin e emergjencave civile, por edhe krijimin dhe përdorimin e kapaciteteve në kuadër të operacioneve të NATO-s.

- Dypalëshe.

Në fushën e bashkëpunimit dypalësh prioritet do të jetë bashkëpunimi me SHBA dhe NATO. Ky bashkëpunim do të intensifikohet në të ardhmen dhe do të jetë i orientuar në arsimim, trajnim, stërvitje dhe modernizim.

- Rajonale/shumëpalëshe.

Shqipëria aktualisht është pjesë e disa iniciativave rajonale ku mund të përmendim Kartën e Adriatikut (A5), Ministerialin e Mbrojtjes së Evropës Juglindore (SEDM), Defence Cooperation Initiative (DECI), BCHOD, Iniciativa Adrion etj. Nëpërmjet bashkëpunimit ushtarak rajonal do të synohet nxitja e krijimit dhe përdorimit të kapaciteteve të përbashkëta ushtarake, kryesisht kapacitete për përballimin e emergjencave civile, por edhe krijimin dhe përdorimin e kapaciteteve në kuadër të operacioneve të NATO-s.

Në nivel rajonal do të intensifikohet bashkëpunimi me vendet e Ballkanit Perëndimor, duke promovuar qartë politikën e dyerve të hapura në rajon. Kosova do të vazhdojë të mbetet interes kombëtar i yni, duke e përkrahur dhe ndihmuar në të gjitha drejtimet.

- EU

Bashkimi Evropian do të zërë një vend të veçantë për sa i përket bashkëpunimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, sidomos pas marrjes së statusit të “vendit kandidat”. Nëpërmjet këtij bashkëpunimi do të synohet rritja e prezencës së FARSH-it në misionet e udhëhequra nga BE-ja, si dhe thithja e fondeve për implementimin e projekteve në kuadër të plotësimit të detyrimeve në nivel kombëtar.

- OKB

Pjesëmarrja në operacionet dhe misionet e drejtuara nga OKB-ja do të vijojnë të jenë pjesë e angazhimeve jashtë vendit të FARSH-it, si pjesë e kontributit të Shqipërisë në paqen dhe sigurinë botërore. Pjesëmarrja në këto operacione do të vlerësohet rast pas rasti.

KREU XI

PËRFUNDIME

Plani Afatgjatë i Zhvillimit të FA 2024 – 2033 do të shërbejë si udhëzimit dhe do të sigurojë kuadrin e përgjithshëm për zhvillimin e strukturës së forcës dhe zhvillimin e kapaciteteve ushtarake të nevojshme për përballimin e sfidave të sigurisë aktuale dhe të ardhshme.

Zbatimi i këtij PAZH-i do të krijojë një Forcë të Armatosur të mirëpajisur dhe mirëtrajnuar, e aftë për të mbrojtur hapësirën kombëtare dhe interesat e Shqipërisë dhe për të mbështetur mbrojtjen kolektive në hapësirën e Aleancës.

Gjithashtu PAZHFA do t'i sigurojë FA-së mundësinë për t'i paraprirë më mirë ndikimit të zhvillimeve teknologjike në operacionet ushtarake në nivel kombëtar dhe në kontekstin e NATO-s, duke konsideruar transformimin digjital të Aleancës në interes dhe në funksion të rritjes së ndërveprueshmërisë. Realizimi i objektivave të këtij plani do të përcaktojë kushtet për FA-në, për të vijuar me zhvillimin, integrimin dhe përdorimin me sukses të zhvillimeve të parashikuara në fushën e teknologjisë dhe atyre që priten të ndodhin pas vitit 2033. Konsolidimi i një force të edukuar, trajnuar, pajisur dhe me një strukturë efektive, do t'i vendosë Forcat e Armatosura në një pozicion të favorshëm për të përfituar nga zhvillimet e vazhdueshme të teknologjisë që me siguri do të përfshihen në PAZH-in e radhës.

Zhvillimi dhe arritja e plotë e kapaciteteve sipas këtij plani ndikon drejtpërsëdrejti në rritjen e garantimin e sovranitetit dhe tërësisë territoriale të Republikës së Shqipërisë, bazuar së pari në forcat dhe mundësitë kombëtare e më pas në bashkëpunim me Aleatët. Kapacitete që do të synohen të zhvillohen me hartimin e PAZH-it të radhës, siç janë identifikuar gjatë vlerësimit dhe fizibilitetit, janë të tilla, si sistemet dhe platformat e lëshimit të raketave me një rreze të largët dhe avionë luftarakë.

ⁱTermi “Kapacitet” nënkupton zhvillimin e aftësive luftarake të njësive të Forcave të Armatosura mbi bazën e 8 elementëve: Doktrinë, Organizim, Trajnim, Pajisje e Sisteme, Arsimim, Lidership, Personel, Infrastrukturë dhe Ndërveprim

ⁱⁱ *Koncepti Strategjik NATO – 2022, Madrid, Spanjë, <https://www.nato.int/strategic-concept/>*

ⁱⁱⁱ *Konferenca Ndërkombëtare e Sigurisë në Muni, Gjermani, 17 - 19 shkurt 2023.*

^{iv} NATO e përcakton qëndrueshmërinë si aftësia e një shteti për të rezistuar, rikuperuar dhe për të vazhduar ofrimin e shërbimeve, pas një goditje e madhe si, fatkeqësi natyrore, dështim i infrastrukturës kritike ose një sulm hibrid ose te armatosur. Sipas Aleancës Atlantike ky dimension i rëndësishëm shtjellohet nëpërmjet sigurimit të vazhdimësisë së qeverisë dhe shërbimeve kritike, furnizimit të qëndrueshëm me energji, aftësisë për të trajtuar në mënyrë efektive lëvizjen e pakontrolluar të njerëzve, sigurimin e rezervave të qëndrueshme ushqimore, aftësisë për të përballuar kriza shëndetësore, sistemeve të qëndrueshme të komunikimit, dhe sistemeve të qëndrueshme të transportit civil.

^v Sipas SSK 2023-2028.

^{vi} SSK 2023-2028, fq. 16.

^{vii} Kapacitete “Niche”, janë kapacitete të vogla të specializuara që kryejnë funksione të unifikuara në njësi shumëkombëshe. Këto kapacitete janë përtej njësive / formacioneve tradicionale. Ato krijohen nga vendet aleate mbi bazën e traditës, eksperiencës, veçorive dhe mundësive të tyre.

^{viii} Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 156, datë 19.02.2020.

^{ix} Urdhër i Kryeministrit nr. 109, datë 8.07.2022.

^x Urdhër i MM nr. 60, datë 02.09.2022 “Për kalimin në strukturën e re organizative të AFA”.